

Број: 3176

Датум: 27.10.2023. године

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2022. годину

I УВОД

Анализа здравственог стања становништва одређене територије спроводи се у циљу његовог побољшања и даљег унапређења, на основу сагледавања прихваћених показатеља (индикатора).

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2022. годину подразумевала је сагледавање основних демографских и здравствених показатеља у циљу дијагностиковања проблема и потреба одређених категорија становништва, и на основу тога идентификовање мера и активности за очување и унапређење здравља становника посматране територије. Само познавањем здравствених потреба и проблема становништва могуће је добро организовати здравствену службу, планирати квалитетну здравствену заштиту и донети најбоље одлуке у здравственој политици на који начин расподелити увек ограничене ресурсе намењене побољшању здравља људи.

Циљ Анализе здравственог стања становништва Браничевског округа за 2022. годину, био је обезбеђење стручно-аналитичке документационе основе о здрављу становништва које живи на посматраној територији, која представља базу за планирање обима и садржаја мера здравствене заштите, бољу организацију здравствене службе, обезбеђење потребног кадра, опреме и финансирање здравствених услуга.

Сprovedена анализа здравственог стања становништва Браничевског округа базирана је на рутинским подацима демографске и здравствене статистике и представља пресек здравственог стања становништва у 2022. години.

II ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

2.1. Географске карактеристике

Браничевски округ се налази у североисточном делу Републике Србије и простире на површини од 3.857 км², између Јужно-Банатског, Подунавског, Поморавског и Борског округа. Према конфигурацији земљишта припада брдско-планинско-равничарској регији, ограничен са западне стране реком Великом Моравом, са северне и источне Дунавом, а са јужне стране ланцем који чине Бељаница, Хомолске планине и Северни Кучај. Растојање између најудаљенијих тачака у округу износи 99 км, а то су ушће Велике Мораве у Дунав и део општине Жагубица према Бору. Удаљеност крајњих јужних и северних страна као и источних и западних износи

85 км. Браничевски округ административно је подељен на девет општина: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Петровац на Млави и град Пожаревац са градским општинама Пожаревац и Костолац. Ове административне целине имају укупно 189 насеља и то град Пожаревац 27, општина Велико Градиште 26, општина Голубац 24, општина Жабари 15, општина Жагубица 18, општина Кучево 26, општина Мало Црниће 19 и општина Петровац на Млави 34 насеља.

2.2. Демографске карактеристике

На територији Браничевског округа, према Процени броја становника Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2022. године, живи укупно 157064 становника, са просечном густином насељености од 41 лице по 1 км² (табела бр.1). У периоду од 2007. до 2022. године број становника се континуирано смањивао, тако да је сада за 19,02% мањи од броја у почетној години посматрања (графикон бр. 1).

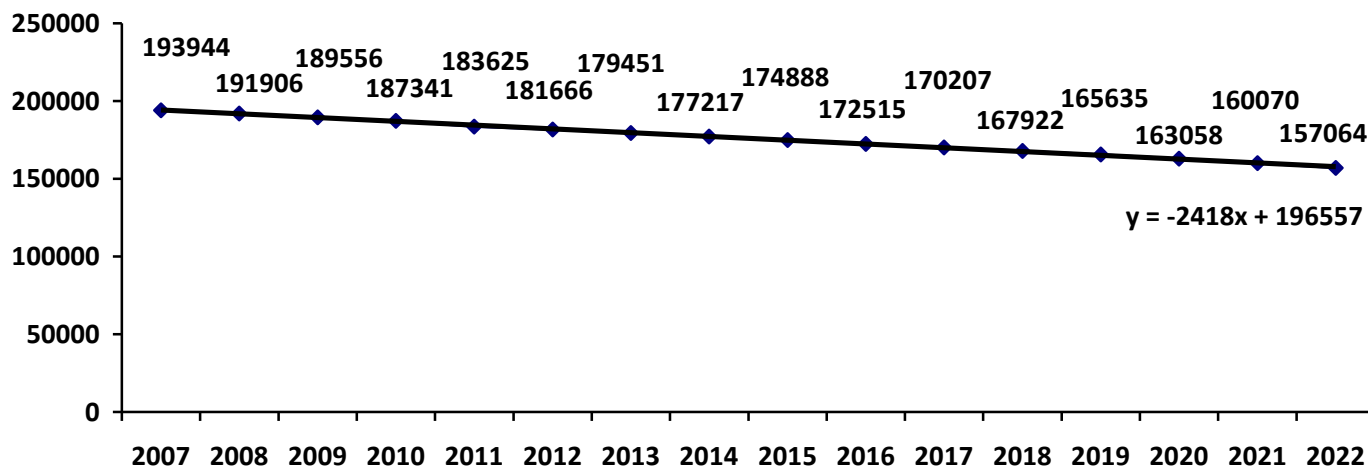
**Табела 1. Старосна структура и индикатори природног кретања становништва
Браничевског округа у 2022. години**

ОПШТИНА/ ОКРУГ	СТАНОВНИШТВО*				Структура становништва по добним групама*						Очекивано трајање живота, 2022**	
	Укупно	На 1 км ²	Просечна старост	Индекс старења	Пред-школска (0-6)	Школска деца (7-18)	Жене генер. доба (15-49)	Одрасли (19 и више)	Радно-способни (15-64)	Стари (65 и више година)	М	Ж
Велико Градиште	15521	45	48	232	813	1541	2694	13167	8959	4745	70,0	76,9
Голубац	6638	18	50	300	304	549	1119	5785	3782	2212	70,6	78,0
Жабари	9335	35	48	251	442	892	1601	8001	5416	2897	71,4	78,6
Жагубица	9771	13	50	277	470	929	1553	8372	5348	3357	73,7	79,1
Кучево	11885	16	51	317	511	1015	1844	10359	6593	4158	71,4	73,3
Мало Црниће	9034	34	49	283	366	809	1506	7859	5282	2873	67,7	75,7
Петровац на Млави	26009	40	48	234	1294	2624	4640	22091	15329	7690	71,4	76,8
Пожаревац	68871	144	44	146	4468	8314	14383	56089	43998	15083	69,6	75,7
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	157064	41	47	202	8668	16673	29340	131723	94707	43015	72,6	77,9

* Процена становништва 30.06.2022. године. Републичког завода за статистику Републике Србије.

** Витални догађаји у Републици Србији, 2022. године. Статистика становништва. Републички завод за статистику Републике Србије.

Графикон 1. Кретање броја становника на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2022. године

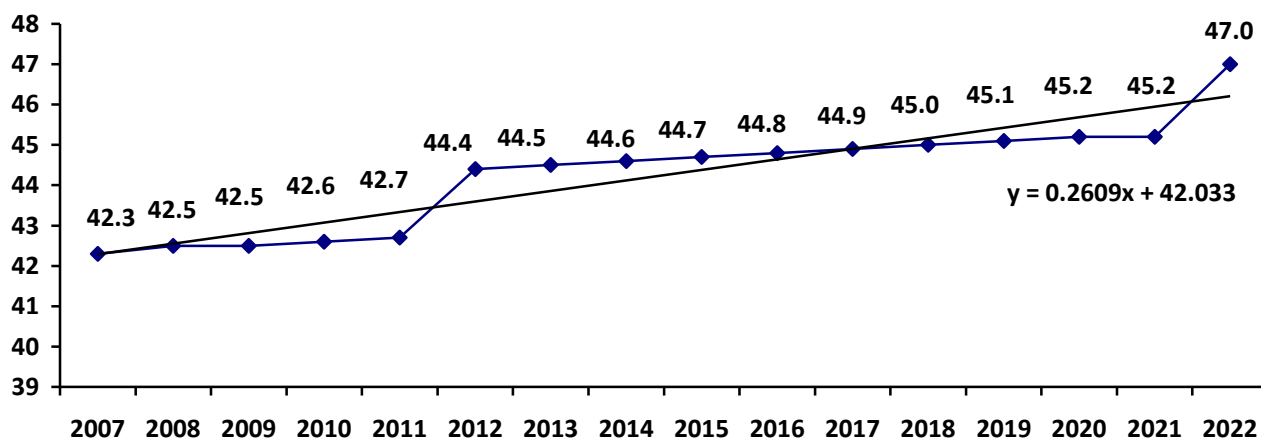
На територији Браничевског округа, према подацима Републичког геодетског завода, по површини коју заузима, највећа општина је општина Жагубица са 760 км² док највише становника има град Пожаревац са 68871 становника.

Према Процени становништва за 2022. годину, удео становника са 65 и више година (43015) у укупном броју становника за Браничевски округ (157064) износи 27,39% што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

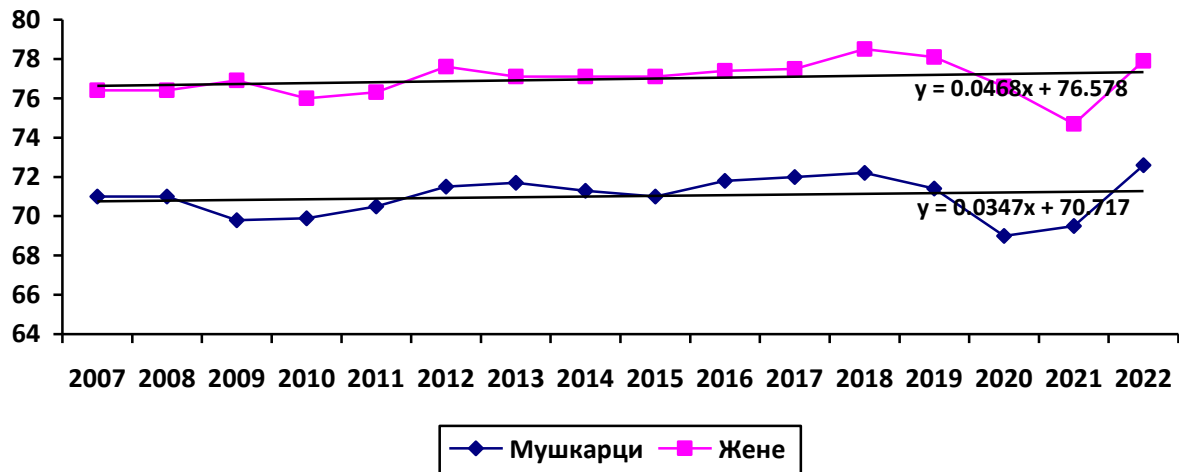
Индекс старења становништва (однос броја старих са 60 и више година: 54328 и младог становништва од 0 до 19 година: 26858) за територију Браничевског округа износи 202,3 што је показатељ старења нације (индекс преко 40).

Када се посматра просечна старост становништва у периоду од 2007. до 2022. године, уочава се повећање просечне старости становништва Браничевског округа за 4,7 година у односу на почетну годину посматрања, док је просечна старост становништва већа за 1,8 година у поређењу са претходном годином (графикон бр. 2).

Графикон 2. Просечна старост становништва Браничевског округа у периоду 2007-2022. године

Графикон 3. Очекивано трајање живота на рођењу код оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

У посматраном периоду се уочава благо повећање очекиваног трајања живота код мушкараца са 71 године на 72,6 година а код жена са 76,4 на 77,9 година. У поређењу са претходном годином очекивано трајање живота је продужено код мушкараца за 3,1 годину а код жена за 3,2 године (графикон бр. 3).

2.3. Виталне карактеристике

Виталне карактеристике Браничевског округа посматране су кроз природна кретања становништва и показатеље природног кретања становништва, односно рађање и умирање (наталитет и морталитет) (табела бр. 2).

Табела 2. Природно кретање становништва и показатељи природног кретања становништва Браничевског округа у 2022. години (Витални догађаји)

Б. р.	ОПШТИНА/ ОКРУГ	*Број становника	Број живорођ деце у 2022. г.	Укупан број умрлих у 2022. г.	Број умрле Одојч. у 2022.г	Стопа ната-литета	Стопа општег мортали тета	Природ. прираш тај	Стопа природ прираш.	Стопа мортал Одојч.	Виталн индекс
1	Велико Градиште	15521	118	347	1	7,60	22,36	-229	-14,75	8,47	34,01
2	Голубац	6638	33	158	0	4,97	23,80	-125	-18,83	0,00	20,89
3	Жабари	9335	58	205	0	6,21	21,96	-147	-15,75	0,00	28,29
4	Жагубица	9771	63	206	0	6,45	21,08	-143	-14,64	0,00	30,58
5	Кучево	11885	63	293	1	5,30	24,65	-230	-19,35	15,87	21,50
6	Мало Црниће	9034	43	217	0	4,76	24,02	-174	-19,26	0,00	19,82
7	Петровац	26009	180	575	0	6,92	22,11	-395	-15,19	0,00	31,30
8	Пожаревац	68871	628	1234	0	9,12	17,92	-606	-8,80	0,00	50,89
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ		157.064	1.186	3.235	2	7,55	20,60	-2049	-13,05	1,69	36,66

* Подаци су преузети из Публикације Витални догађаји у Републици Србији 2022. године, РЗС

На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2022. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,6/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 20,6%. У периоду од 2007-2022. године, вредност стопе наталитета је ниска и креће се око 7,6 живорођених на 1000 становника, док је вредност стопе општег морталитета висока и креће се од 15,6 до 20,6 умрлих на 1000 становника.

Поред наведених индикатора посматрани су још и веома важани витални показатељи, као што су стопа природног прираштаја, односно разлика између живорођених и умрлих на 1000 становника у 2022. години на територији Браничевског округа и витални индекс који представља рационалност природног прираштаја.

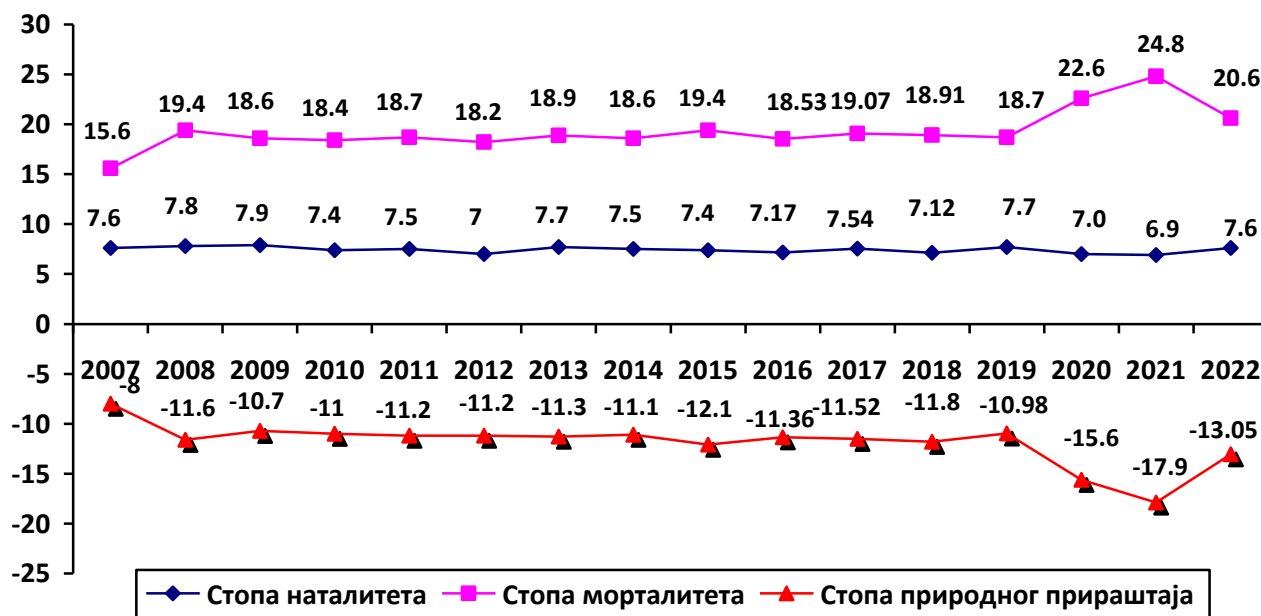
Стопе природног прираштаја у 2022. години на поменутој територији су веома ниске са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -19,4% у Кучеву, -19,3% у Малом Црнићу, -18,8% у Голубцу, -15,8% у Жабарима, -15,2% у Петровцу на Млави, -14,8% у Великом Градишту, -14,6% у Жагубици и -8,8% у Пожаревцу.

Витални индекс (Број живорођених/Број умрлих*100), показује да општина Мало Црниће, има најмањи број живорођених у односу на 100 умрлих лица у 2022. години.

Стопа природног прираштаја у периоду 2007-2022. године опала је са -8 на -13,05 (графикон бр.4).

Графикон 4. Показатељи природног кретања становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2022. године.

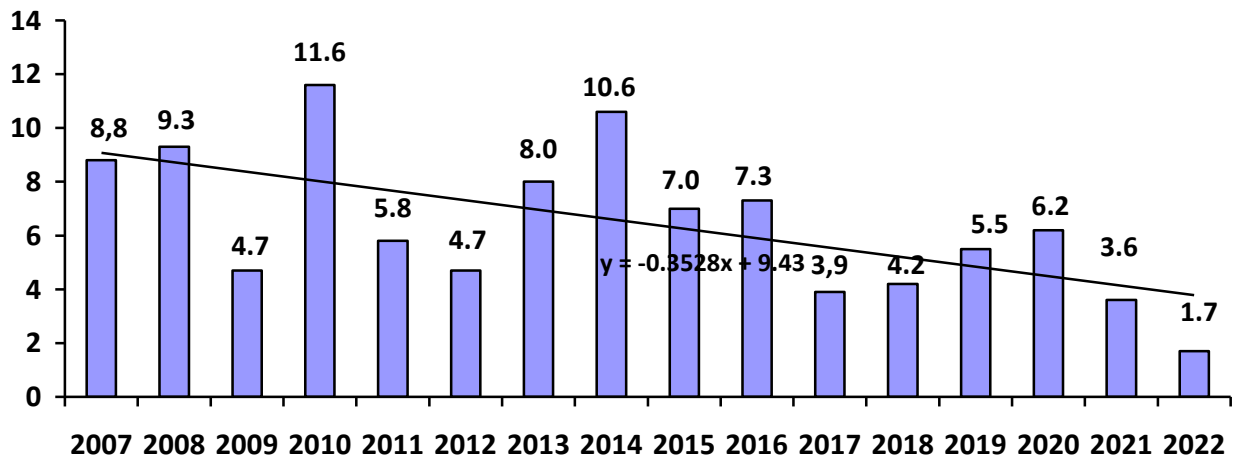
Стопа на 1000

Смртност одојчади као веома важан индикатор здравственог стања становништва представља важан показатељ доступности здравствене заштите, адекватности и квалитета пружених здравствених услуга као и нивоа социјално-економског развоја земље. Стопа морталитета одојчади у 2022. години, на територији Браничевског округа износи 1,69%. Кретање ове стопе у периоду од 2007-2022. године показује смањење вредности (линија тренда: $y = -0,3528x + 9,43$), што за посматрани шеснаестогодишњи период указује на благо побољшање поменутих показатеља (графикон бр. 5).

Графикон 5. Стопа морталитета одојчади на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. година

Стопа на 1000

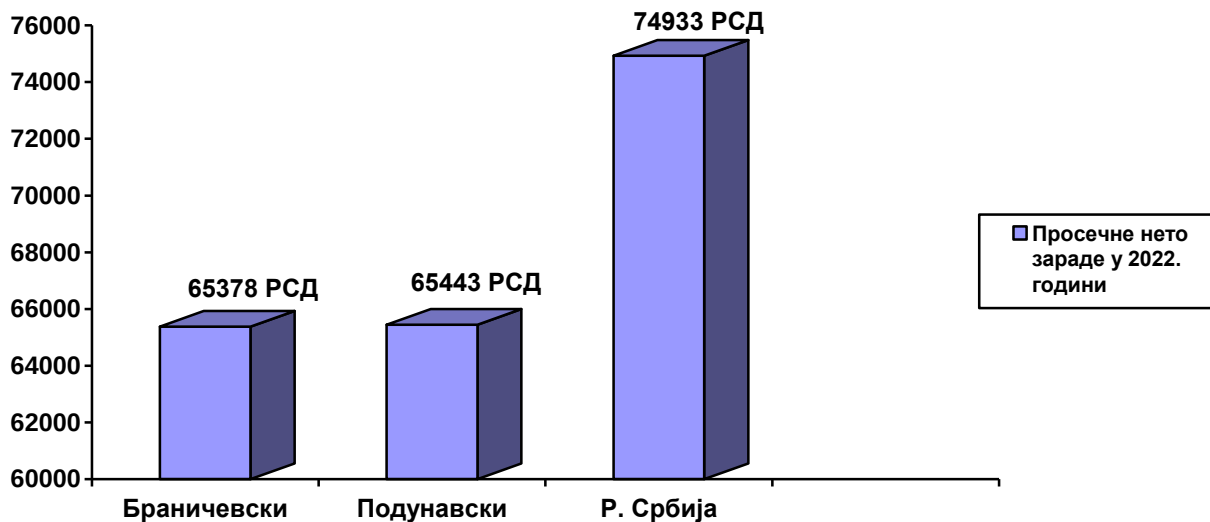
2.4. Социо-економски показатељи повезани са здрављем

Према подацима Републичког завода за статистику, од 30.01.2023. године, Регистрована запосленост према месту/општини рада у 2022. години, за територију Браничевског округа износи укупно 40.944 запослених лица (Велико Градиште 3362 лица, Голубац 1457 лица, Жабари 1451 лице, Жагубица 1824 лица, Кучево 2371 лице, Мало Црниће 1783 лица, Петровац на Млави 6666 лица и град Пожаревац 22030 запослених лица, од тога у Пожаревцу 16122 и у Костолцу 5908 лица).

Просечне зараде по запосленом без пореза и доприноса у 2022. години, за територији Браничевског округа износи укупно 65378 РСД (Велико Градиште 56457 РСД, Голубац 54236 РСД, Жабари 56388 РСД, Жагубица 59607 РСД, Кучево 59891 РСД, Мало Црниће 56036 РСД, Петровац на Млави 55503 РСД и град Пожаревац 71193 РСД, од тога у Пожаревцу 70147 и у Костолцу 77603 РСД).

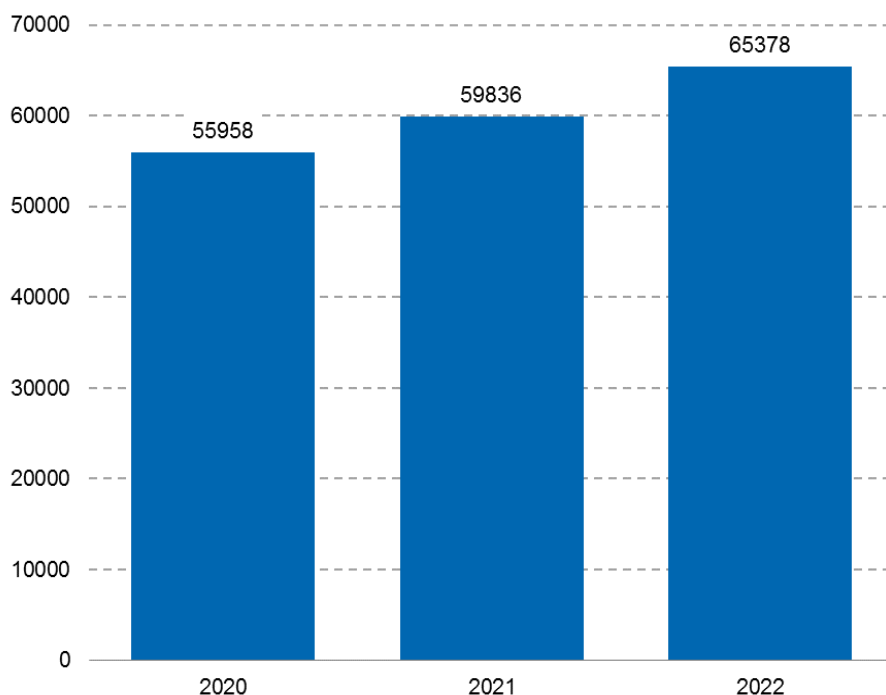
Просечна нето зарада на територији Браничевског округа у периоду 2022. години, била је 65.378 РСД, што представља 87,25% просечне нето зарада у Републици Србији (чија нето зарада износи 74.933 РСД) (графикон бр. 6).

Графикон 6. Просечне нето зараде у Браничевском и Подунавском округу и Републици Србији изражене у РСД у 2022. години

На основу приказаних података може се рећи да су на територији посматрана два округа просечне нето зараде приближно исте, док је просечна нето зарада за Републику Србију по запосленом значајно већа (већа за 9555 РСД у односу на зараду у Браничевском и већа је за 9490 РСД у односу на зараду у Подунавском округу).

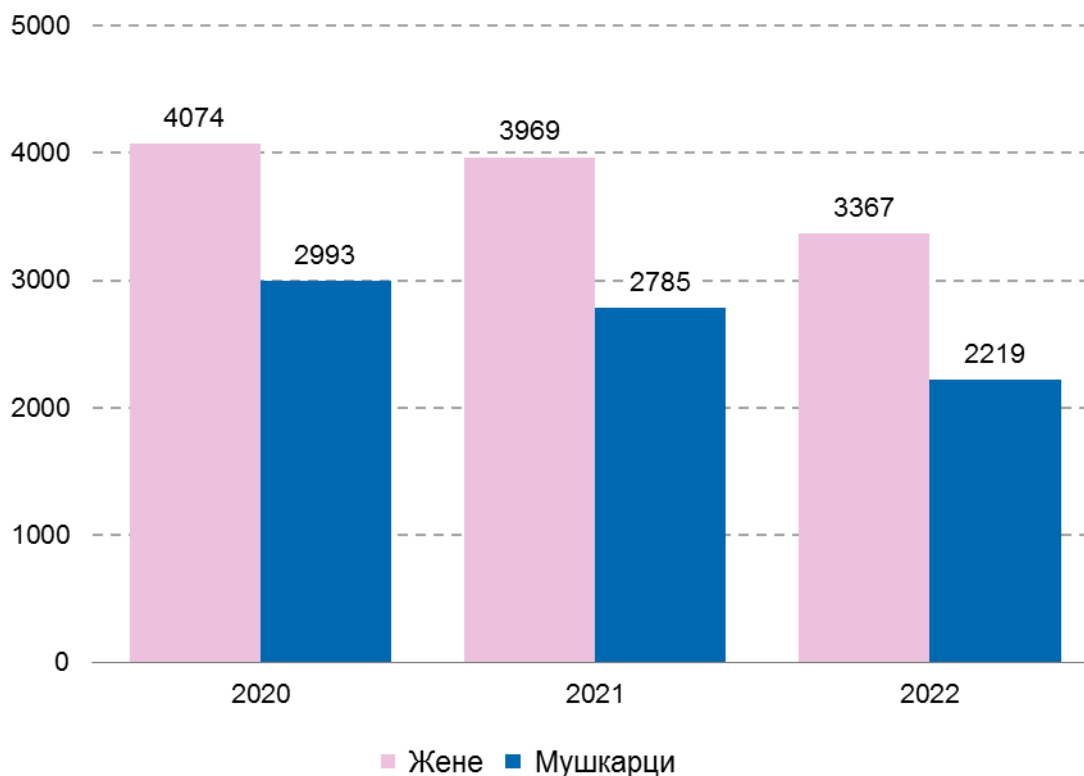
Графикон 7. Просечне зараде на територији Браничевског округа без пореза и доприноса*, 2020—2022. (РСД)

* Од 2018. просечне зараде не односе се на општину рада, него на општину пребивалишта запослених
 Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Просечне зараде на територији Браничевског округа у 2022. години, у поређењу са претходне две године, су повећане за 9,26% у односу на претходну годину (2021), а за 16,83% у поређењу са 2020. годином.

Графикон 8. Регистровани незапослени према полу на територији Браничевског округа, 2020—2022.*

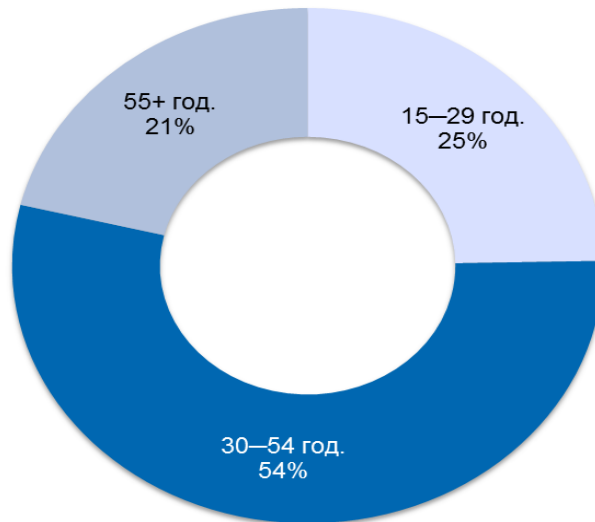

*Стање на дан 31.12.

Извор: Национална служба за запошљавање

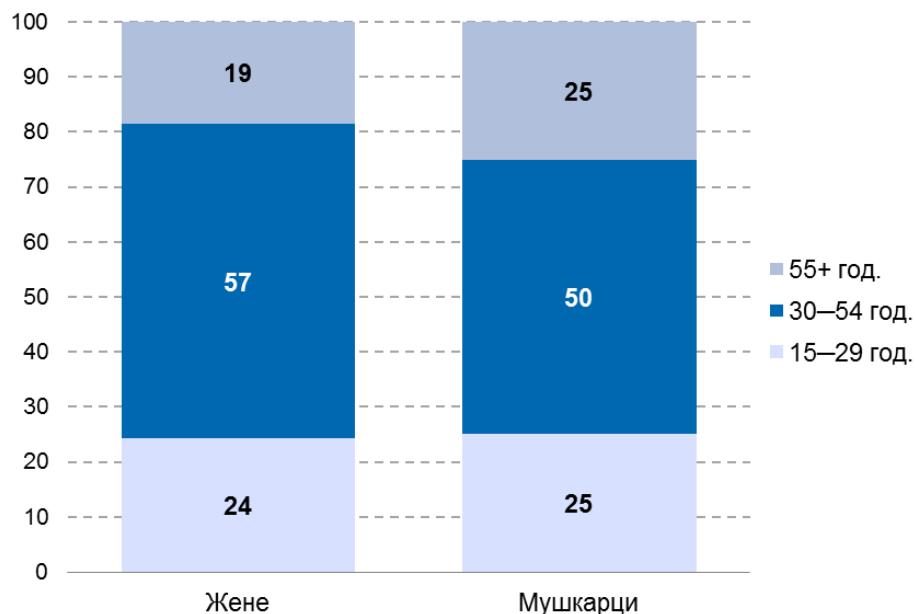
Укупан број незапослених лица на територији Браничевског округа у 2022. години износио је 5586 лица, што је за 17,29% мање у односу на претходну годину (2021). Највећи број незапослених припада животној доби од 30 до 54 године (Графикон 8. и графикон 9.).

Графикон 9. Учешће незапослених према старосним групама у укупном броју незапослених на територији Браничевског округа у 2022. години

Извор: Национална служба за запошљавање

Графикон 10. Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених на територији Браничевског округа у 2022. години (%)

Извор:
Национална служба за запошљавање

Посматрајући проценат незапослених по полу и животној доби, може се рећи да је незапосленост приближно иста до 29 године живота, док је у средњој животној доби (од 30-54 године) већа незапосленост жена а у старијој животној доби је већа незапосленост мушкараца (Графикон 10.).

III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Здравствено стање становништва, као предуслов укупног економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора међу којима су индивидуално понашање, период раног раста и развоја, животна средина, социјално економски развој и активности здравствене службе.

Најчешће коришћени индикатори здравственог стања становништва су: општи морбидитет, морбидитет од одређених болести, морталитет, апсентизам и инвалидност.

3.1. Општи морбидитет

Општи морбидитет као индикатор здравственог стања становништва на територији Браничевског округа, у овој анализи, посматран је кроз *Извештаје о обољењима, стањима и повредама* на нивоу домова здравља посматраног округа.

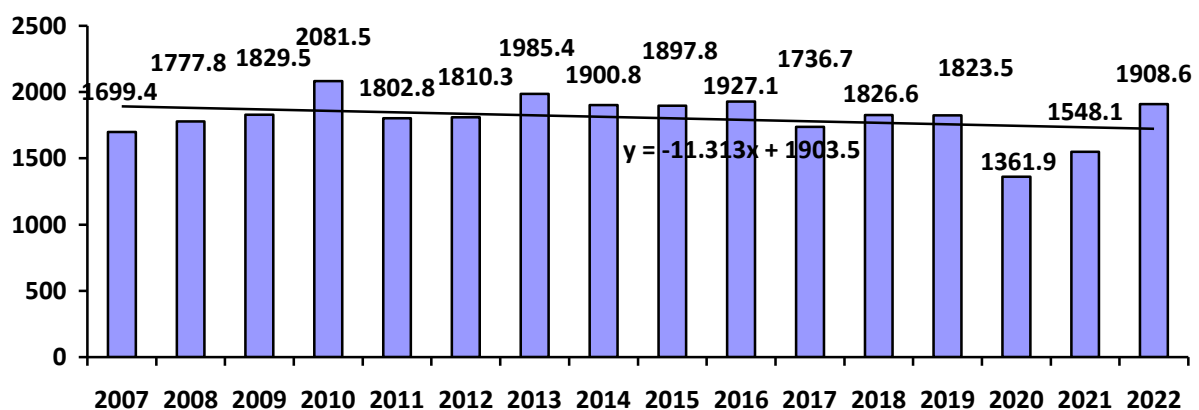
3.1.1. Морбидитет на нивоу примарне здравствене заштите

Општи морбидитет на нивоу домова здравља Браничевског округа посматран је у оквиру служби за здравствену заштиту: мале и предшколске деце, школске деце, жена, медицине рада, опште медицине и стоматологије.

У 2022. години на нивоу свих домова здравља Браничевског округа регистровано је у поменутих службама, без стоматологије укупно 299773 обољења, са општом стопом морбидитета од 1908,6%. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу округа (157064 становника), може се закључити да у просеку на сваког становника долазе по 1,9 обољења. Општа стопа морбидитета је у посматраном периоду, од 2007-2022. године повећана за 12,31% (графикон бр. 11).

Графикон 11. Општа стопа морбидитета у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

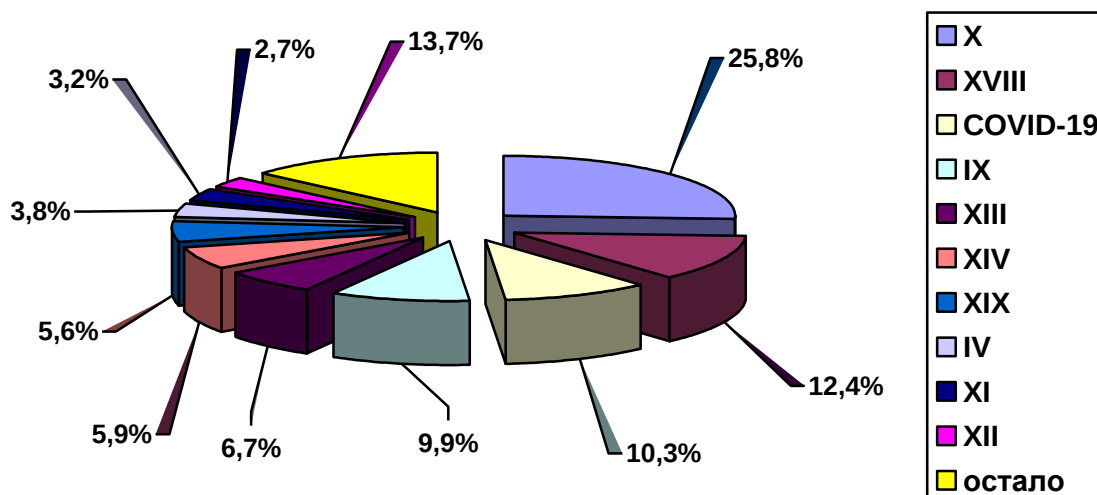
Стопа на 1000

Десет водећих група обољења по 10 МКБ у Браничевском округу, регистроване на нивоу примарне здравствене заштите у 2022. години (графикон бр. 12), биле су:

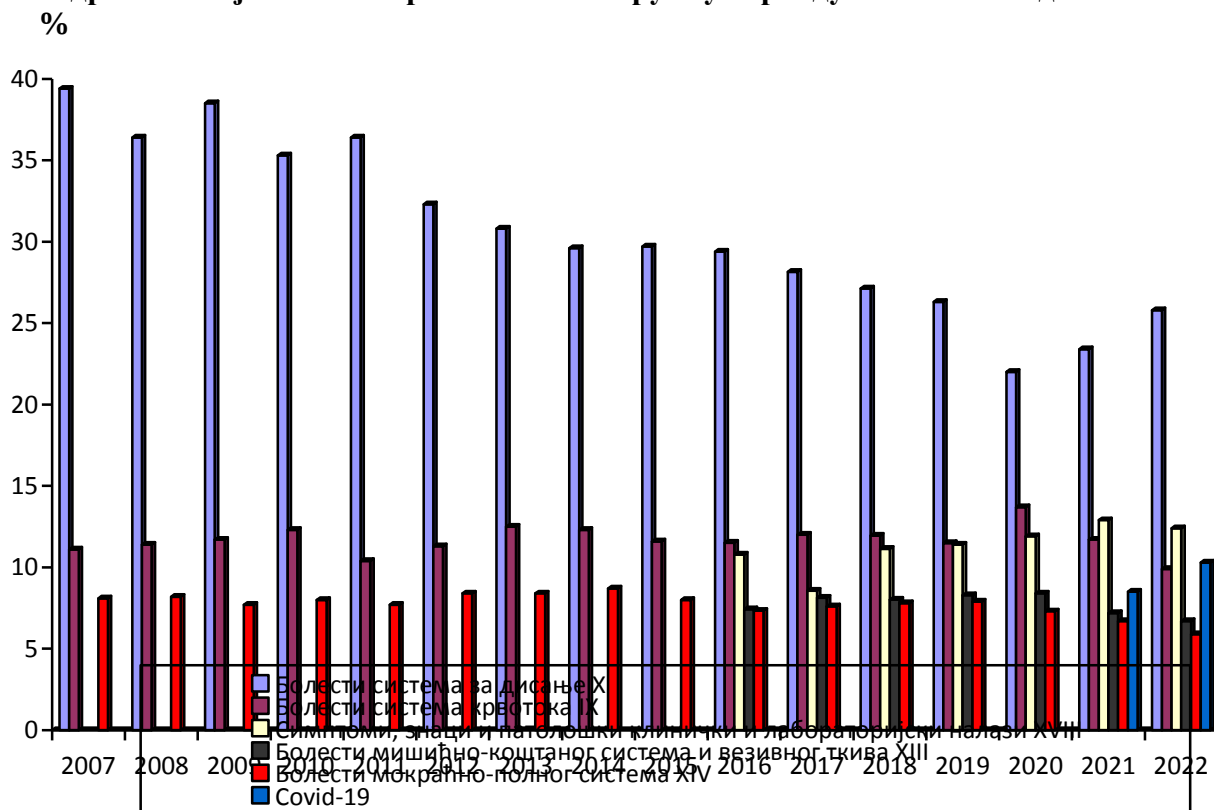
1. Болести система за дисање (X група) (25,75%)
2. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (12,38%)
3. COVID-19 (XXII група) (10,30%)
4. Болести система крвотока (IX група) (9,86%)
5. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (6,72%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (5,93%)
7. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (5,58%)
8. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (3,85%)
9. Болести система за варење (XI група) (3,25%)
10. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (2,68%)

Графикон 12. Десет најчешћих група обољења по МКБ 10 регистрованих у Домовима здравља Браничевског округа 2022. године

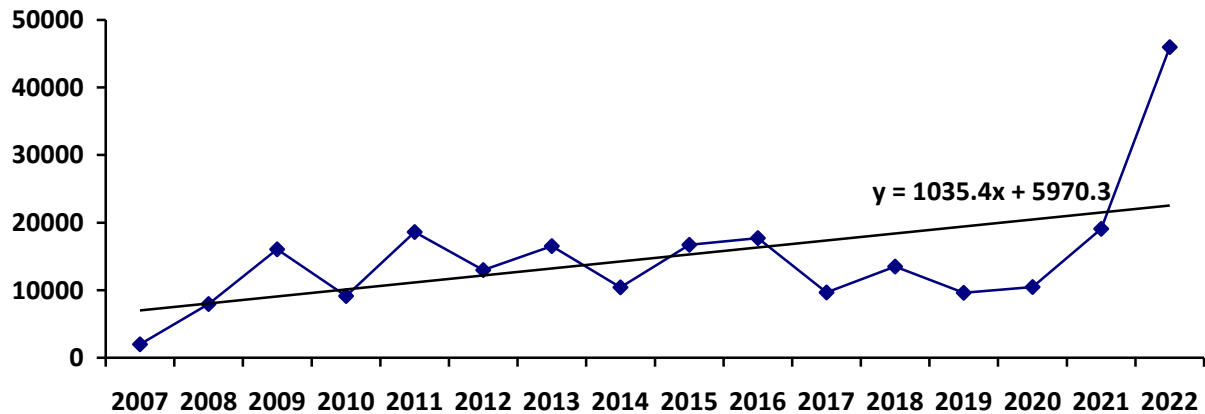
Анализирајући морбидитет, односно обољења регистрована у службама домова здравља Браничевског округа у 2022. години, може се рећи да убедљиво прво место заузимају Болести система за дисање као и у целом посматраном периоду од 2007-2022. године. У поређењу са претходном годином, у 2022. години дошло је до повећања броја лица са дијагнозом из групе Болести система за дисање и Covid-19, док је број лица са дијагнозом из групе Болести система крвотока и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива благо смањен (графикон бр.13).

Графикон 13. Учесће водећих група болести у општем морбидитету у примарној здравственој заштити Браничевског округа у периоду 2007-2022. године

Према годишњем Извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа у 2022. години, пријављено је укупно 45969 оболелих лица, што је за 26880 лица или 140,8% више у односу на претходну годину. Број пријављених лица варира из године у годину у зависности од епидемиолошке ситуације, али се у периоду 2007-2022. године уочава растућа линија тренда (графикон бр. 14). Важно је напоменути да се од 2018. године примењује нови Правилник о пријављивању заразних болести и посебних здравствених питања („Сл. гласник РС” бр. 44/2017 и 58/2018), којим се примењује нови начин пријављивања заразних болести, односно смањен је број обољења која подлежу обавезној пријави у односу на ранији период.

Графикон 14. Број пријављених лица од заразних и паразитарних оболења на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. године

Прве три најчешће заразне болести, међу пријављеним заразним болестима, за територију Браничевског округа у 2022. години, заузимају: инфекције Корона вирусом потврђен Covid 19, непотврђена обољења грипа и Трихинелоза.

У односу на претходне године, у 2022. години, бележи се висока стопа морталитета од заразних болести, како у Браничевском тако и у Подунавском округу (укупно за оба округа 96,9/100.000). Стопа морталитета од заразних болести у Браничевском округу у 2022. години била је 151,2/100000.

Анализом појединачних узрока смрти у Браничевском округу од укупно умрлих 242 лица, уочава се да је њих 241 лице или 99,6% умрло од Covid 19 (у општини Велико Градиште 29 лица, у општини Голубац 10 лица, у општини Жабари 13 лица, у општини Жагубица 5 лица, у општини Кучево 18 лица, у општини Мало Црниће 14 лица, у општини Петровац на Млави 27 лица и у граду Пожаревцу 125 лица) и једно лице је умрло од Грознице западног Нила у општини Жабари.

Дистрибуција умрлих од заразних болести према узрасту у 2022. години, показује да се највећа стопа морталитета бележи код особа са 60 и више година старости (448,1/100000).

Анализа је показала да се у Браничевском округу одржава доминантност групе болести које се могу спречити имунизацијом, са учешћем од 43,82% у укупном оболевању.

У Браничевском округу болести које се преносе ваздухом доминирају са 99,7% у односу на укупан број оболелих од заразних болести на округу.

Учесталост заразних болести у Браничевском округу, у 2022. години, приказана је у табели број 3.

**Табела 3. Регистроване заразне болести на територији Браничевског округа
у 2022. години**

Rang.	ОБОЉЕЊЕ	Број оболелих у 2022. години	Индекс
1.	COVID 19, virus identifikovan U07.1	25719	55,95
2.	INFLUENZA, virus non identificatum J11	20120	43,77
3.	TRICHINELLOSIS B75	39	0,08
4.	INFLUENZA, virus identificatum J10	25	0,05
5.	Hepatitis virosa C chronica B18.2	12	0,03
6.	Остало	54	0,12
СВЕГА		45969	100,0

У току 2022. године, на територији Браничевског округа осим епидемије оболевања особа од инфекција Корона вирусом, у складу са епидемијским и пандемијским јављањем ове болести, како у Републици Србији, тако и у свету, регистроване су 4 епидемије заразних болести на територији Браничевског округа. Од тога регистрована је 1 кластер епидемија изазвана Корона вирусом у Установи социјалне заштите-Дом за старе у Кучеву, 1 епидемија неспецифичне цревне вирусне инфекције у Дому за старе Кучево и 2 епидемије трихинелозе у Општинама Велико Градиште и Мало Црниће.

Квалитет презентованих података је дискутабилан, због непознатог степена подпријављивања оболелих и умрлих од Covid 19, а и осталих заразних болести, услед великих административних захтева и великог оптерећења недовољног броја запослених. Такође, квалитету података допринео је информациони систем Сервис јавног здравља који се током 2022. године мењао како су се уочавале несавршености, а који и након годину дана није усвојен као обавезан од стране појединих лекара и установа.

Према закључцима изнетим од стране комисије за контролу и праћење кретања заразних и паразитарних болести, епидемиолошка ситуација заразних болести на територији Браничевског округа у 2022. години, је НЕПОВОЉНА.

3.1.2. Хронична незаразна обољења

Хронична незаразна обољења као болести савременог доба, на жалост, у сталном су порасту и законски подлежу обавезној пријави и одјави према Правилнику о обрасцима и садржају образаца за вођење здравствене документације, евиденција, извештаја, регистара и електронског медицинског досијеа („Сл. гласник РС”, бр. 2/1980, 42/1986, 109/2016 и 20/2019). У поменути обољења спадају: малигни тумори, шећерна болест, хронична бубрежна инсуфицијенција (укључујући и податке о дијализи), хронична психоза, акутни коронарни синдром, болести зависности, цереброваскуларне болести, инвалидитет, ретке болести, повреде и трауматизам, повреде на раду, професионалне болести, сметње у развоју деце, трансплантације (органа, ткива, ћелија), туберкулоза, ХИВ/СИДА, биомедицински потпомогнута оплодња, као и друге болести ако се утврди да су од значаја за здравље становништва.

Према Закону о медицинској евиденцији обавезној пријави подлежу: рак и леукемија, ендемска нефропатија, психозе, шећерна болест, реуматска грозница, прогресивне мишићне дистрофије, хемофилија, хронична инсуфицијенција бубрега, наркоманија, коронарна болест срца и опструктивна болест плућа, а поред ових у протеклом периоду од доношења

поменутог Правилника, била су праћена у појединим општинама и следећа обољења: церебрална парализа, мултипла склероза и цистична фиброза.

Проблем који је присутан када су поменуте болести у питању у нашој средини је нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног тако и приватног сектора. Стога подаци у постојећим регистрима оболелих од хроничних незаразних болести не говоре о преваленцији ових обољења, већ само о величини проблема.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац, мора се нагласити да је у 2022. години, број регистрованих хроничних незаразних обољења приказан као збир приспелих пријава/одјава ових болести из здравствених установа и констатованих дијагноза из Потврда о смрти лица која су боловала од хроничних незаразних болести, било да су оне основни или пратећи узрок смрти. Зато дајемо приказ регистрованих хроничних незаразних обољења у 2022. години са територије Браничевског округа из ова два извора података (Табела 4).

Табела 4. Приказ броја регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у 2022. години

Регистрована хронична незаразна обољења	Извор података		Укупно
	Пријаве из здравствених установа*	Образац Потврда о смрти	
Рак и леукемија**	920	447	1367
Ендемска нефропатија	-	-	-
Психозе	1	-	1
Шећерна болест	593	456	1049
Реуматска грозница	-	-	-
Прогресивно мишићне дистрофије	-	-	-
Хемофилија	-	-	-
Хронична инсуфици.бубрега	30	108	138
Наркоманија	-	-	-
Акутни коронарни синдром	512	169	681
Опструктивне болести плућа	10	121	131
Мултипла склероза	-	-	-
Цистична фиброза	-	-	-
Дечија церебрална парализа	-	-	-
СВЕГА	2066	1301	3367

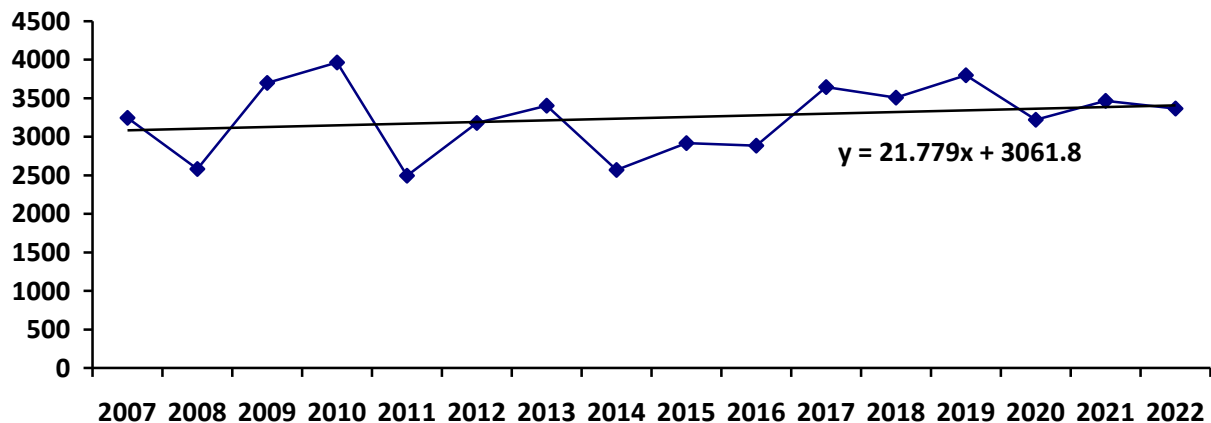
*Збир пријава достављених из здравствених установа и добијени подаци са одељења епидемиологије

**За рак и леукемије приказани подаци из пријава односе се на 2021 годину (последњи подаци са којима ЗЗЈЗ Пожаревац располаже)

Анализирајући посматране болести, може се рећи да су, на територији Браничевског округа, најчешћа хронична незаразна обољења: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром. Број регистрованих хроничних незаразних обољења у посматраном

периоду 2007-2022. године варира, са највећим вредностима 2010. године, али се ипак уочава тренд раста броја регистрованих оболелих лица (графикон бр. 15).

Графикон 15. Број регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Обзиром да малигна обољења, због посебног социомедицинског значаја захтевају посебну пажњу, на овом месту ћемо приказати број оболелих особа и сирову стопу инциденце од ове болести према полу (број новооболелих М/број мушког становништва*100000 и број новооболелих Ж/број женског становништва*100000) на територији Браничевског округа у 2021. години, односно најновији подаци са којима Завод за јавно здравље Пожаревац располаже (Табела 5).

Подаци за оболеле од малигних болести (рак и леукемија) преузети су из Националног регистра за рак (Кан Рег 4) које прикупља Центар за контролу болести Завода за јавно здравље Пожаревац из здравствених установа на територији Браничевског и Подунавског округа. Наглашавамо да последње званичне стопе инциденце оболелих од малигних болести, након што су прикупљени подаци употпуњени од стране Института за јавно здравље Србије, пријавама из здравствених установа са територије целе републике, су из 2021. године, и приказујемо их у табели број 5.

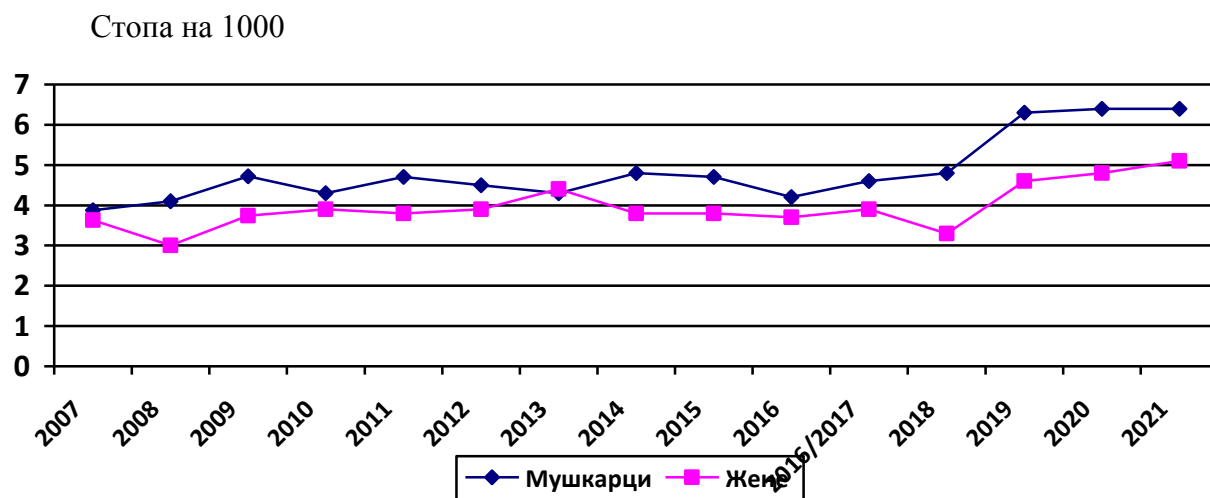
Код пријављивања оболелих од малигних болести присутан је проблем подрегистрације, тј. нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног, тако и приватног сектора.

Табела 5. Приказ броја оболелих од малигних болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2021. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	44	600,68	34	434,84
Голубац	28	820,87	11	306,49
Жабари	40	903,14	38	849,35
Жагубица	30	571,43	28	518,23
Кучево	34	560,04	34	544,35
Мало Црниће	20	433,46	8	175,67
Петровац на Млави	97	738,37	66	486,01
Пожаревац	207	611,02	201	553,87
Браничевски округ	500	640,08	420	512,48

Посматрајући број оболелих од малигних болести према полу, уочава се да у свим општинама Браничевског округа, мушкарци чешће оболевају од малигних обољења. Међутим, анализирајући период од 2007-2021. године уочава се пораст вредности стопе инциденције од малигних болести код оба пола, посебно од 2018. године. У поређењу са претходном годином (2020), стопа инциденције код мушкараца је остала непромењена, док је код жена у порасту (графикон бр.16).

Графикон 16. Стопа инциденце од малигних болести по полу на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2021. године

На основу броја Пријава из здравствених установа, које су достављене у Одељење за превенцију и контролу незаразних болести Завода за јавно здравље Пожаревац, у току 2022.

године, укупан број новооболелих од шећерне болести по полу и по општинама Браничевског округа приказали смо у табели број 6.

Табела 6. Приказ броја оболелих од шећерне болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2022. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	24	3,16	35	4,41
Голубац	32	9,92	27	7,91
Жабари	34	7,36	24	5,09
Жагубица	25	5,24	31	6,20
Кучево	26	4,46	36	5,94
Мало Црниће	17	3,70	28	6,30
Петровац на Млави	35	2,75	51	3,84
Пожаревац	72	2,12	96	2,75
Браничевски округ	265	3,43	328	4,11

Посматрајући број оболелих од шећерне болести према полу, уочава се да у већини општинама Браничевског округа (осим Голупца и Жабара), жене чешће оболевају од шећерне болести.

3.1.3. Апсентизам и инвалидност

Апсентизам, односно привремена одсутност са посла, као и инвалидност, односно свако ограничење или немогућност због недостатка, обављања неке активности на начин који се сматра нормалним за људско биће су веома важни показатељи здравственог стања становништва. Недостатак је објективна појава и може се доказати медицинским дијагностичким поступком, док је инвалидност релативна и зависи од врсте и степена оштећења као и од посла којим се особа бави, односно вештина које су јој у послу потребне. Анализа ових показатеља је веома важна за здравствену службу како би благовремено предузела мере специфичне превенције на нивоу примарне превенције као и мере лечења и рехабилитације оболелих лица.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац из Извештаја о привременој неспособности – спречености за рад у току 2022. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 27757 случајева апсентизма са 676040 дана одсуствовања са посла.

У поређењу са претходном годином, број случајева апсентизма је већи за 24,59% а број дана одсуствовања са посла је већи за 1,83% у односу на претходну годину (табела 7).

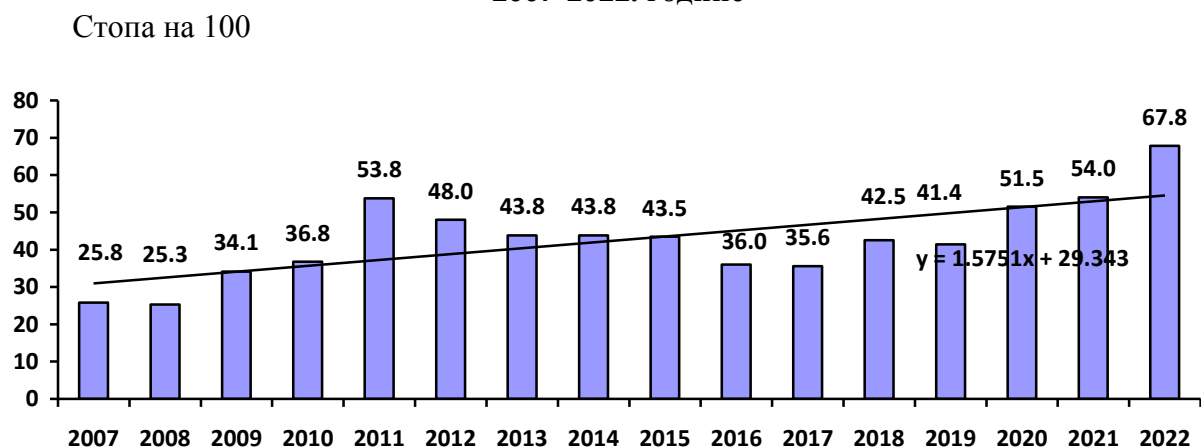
Табела 7. Приказ привремене неспособности-спречености за рад на територији Браничевског округа у 2022. години

Ред. бр.	Узрок неспособности/спречености за рад	Број случајева	Број дана	Стопа
1.	Болести и повреде ван рада	23574	421137	57,58
2.	Повреде на раду	309	11586	0,75
3.	Трудноћа и порођај	940	220940	2,30
4.	Нега члана породице	2934	22377	7,17
СВЕГА		27.757	676.040	67,79

Резултати анализе привремене спречености за рад у Браничевском округу показују да је највећи број поменутих случајева као и највећи број дана одсуства са посла у 2022. години био због болести и повреда ван рада (84,93% случајева и 62,29% дана).

На територији Браничевског округа, укупна стопа броја случајева неспособности/спречености за рад у 2022. години, износи 67,79 на 100 запослених радника (процењени број радника за Браничевски округ према Републичком заводу за статистику износи 40944 радника). У посматраном периоду, од 2007-2022. године, стопа апсентизма је значајно порасла (гафикон број 17).

Графикон 17. Стопа апсентизма на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. године

На основу приказаних резултата може се рећи да је инвалидност и апсентизам проблем са којим се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва.

3.2. Здравствено стање појединих категорија становништва

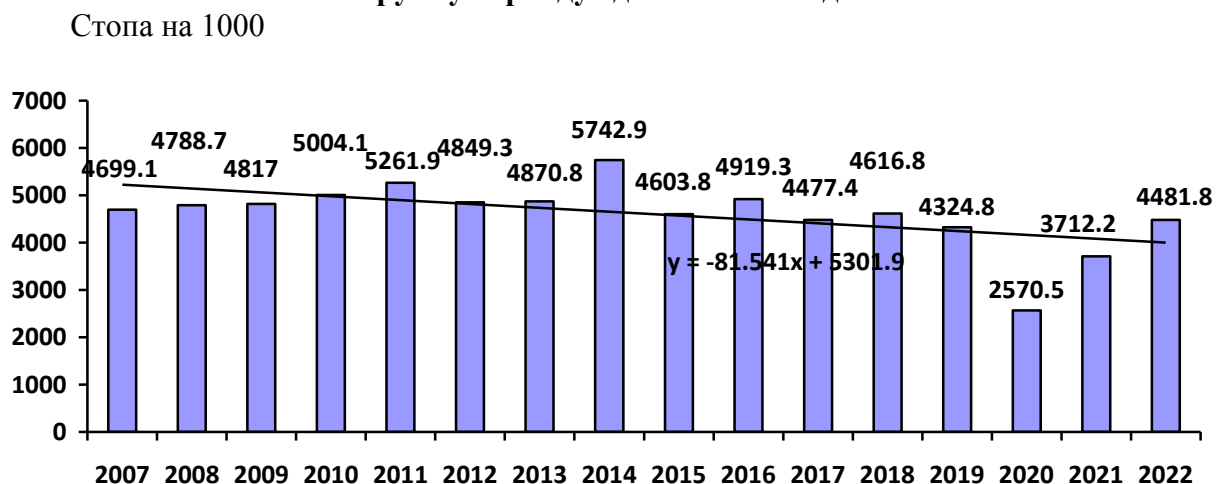
У оквиру анализе здравственог стања становништва Браничевског округа посматрани су: здравствено стање мале и предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена, као и стање здравља уста и зуба свих категорија становништва.

3.2.1. Здравствено стање предшколске деце (од 0 до 6 година)

На територији Браничевског округа у 2022. години, здравствену заштиту је користило укупно 8668 деце предшколског узраста од 0 до 6 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2022. години, домова здравља Браничевског округа, регистровано је укупно 38848 обољења са стопом од 4481,77/1000, односно на свако дете долази по 4,5 обољења, што је за 0,8 обољења више него претходне године. У периоду од 2007-2022. године, највећа стопа оболевања у посматраној служби била је 2014. године, а најмања 2020. године (графикон број 18).

Графикон 18. Стопа морбидитета предшколске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце Браничевског округа у 2022. години биле су:

- 1 Болести система за дисање (X група) (64,05%)
- 2 Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,08%)
- 3 Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (3,98%)
- 4 Заразне болести и паразитарне болести (I група) (3,69%)
- 5 Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,53%)
- 6 Болести ока и припојака ока (VII група) (2,89%)
- 7 Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (2,39%)
- 8 COVID-19 (XXII група) (1,97%)
- 9 Болести система за варење (XI група) (1,62%)
- 10 Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (1,58%)

Према приказаним резултатима анализе може се закључити да су код предшколске деце на територији Браничевског округа убедљиво прво место, као и претходних година, заузеле Болести система за дисање са 64,05%. Стопа обољења за Болести система за дисање била је 2870,44/1000.

Табела 8. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	11431	29,42
2.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	7909	20,36
3.	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta (Акутно запаљење душница и акутно запаљење крајњих огранака душница)	2438	6,27
4.	Laryngitis et tracheitis acuta (Акутно запаљење гркљана и акутно запаљење душника)	2148	5,53
5.	Febris causae ignotae (Грозница непознатог порекла)	1885	4,85

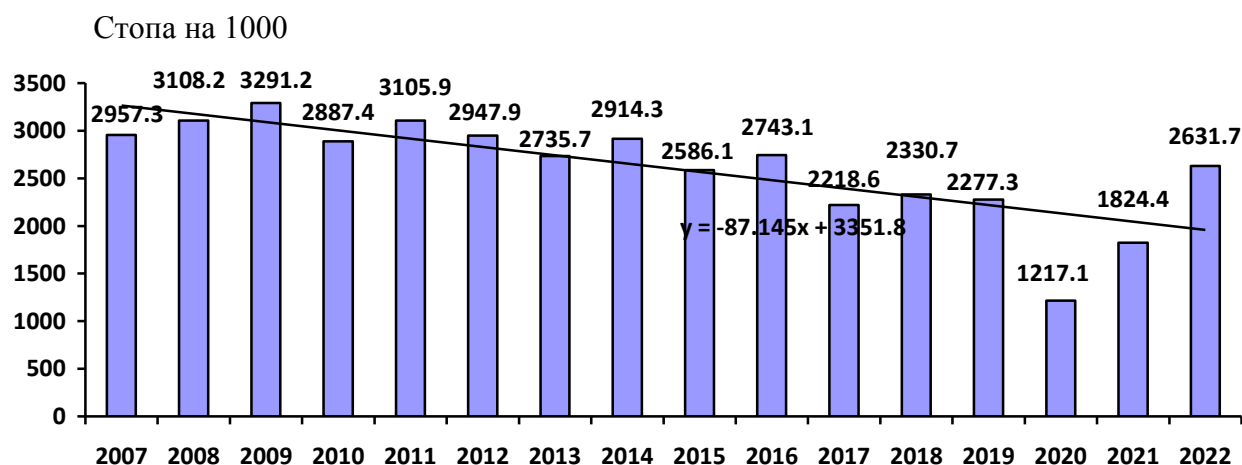
Приказани резултати показују да су и у 2022. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно акутно запаљење ждрела и крајника као и инфекције горњих дисајних путева били најчешћи здравствени проблеми код мале и предшколске деце на територији Браничевског округа (табела 8).

3.2.2. Здравствено стање школске деце и омладине (од 7 до 18 година)

На територији Браничевског округа у 2022. години, здравствену заштиту је користило укупно 16673 школске деце и омладине од 7 до 18 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине домова здравља Браничевског округа у 2022. години, регистровано је укупно 43879 обољења са стопом од 2631,74/1000, односно на свако школско дете долази по 2,6 обољења, што је за 0,8 обољења више него претходне године. Посматрајући период од 2007-2022. године, може се рећи да је дошло до благог смањења стопе оболевања до 2022. године, када се јавља поново пораст стопе оболевања код школске деце и омладине (графикон број 19).

Графикон 19. Стопа морбидитета школске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине Браничевског округа у 2022. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (46,18%)
2. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (19,38%)
3. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (5,32%)
4. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (4,70%)
5. COVID-19 (XXII група) (4,40%)
6. Болести система за варење (XI група) (3,99%)
7. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,66%)
8. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (2,48%)
9. Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (2,45%)
10. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (1,88%)

Према претходно приказаним резултатима анализе, јасно се види да су код школске деце и омладине у Браничевском округу, Болести система за дисање најчешће дијагностикована обољења и да су, као и претходне године, убедљиво на првом месту са учешћем од 46,2%. Стопа оболевања од Болести система за дисање износи 1215,44/1000.

Табела 9. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	9045	20,61
2.	Infectiones tractus respiratorii superioris multiplices acutae loci non specificatis (Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације)	8226	18,75
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	4067	9,27
4.	Dolor abdominalis et pelvici (Бол у трбуху и карлици)	2317	5,28
5.	Febris causae ignotae (Грозница непознатог порекла)	2121	4,83

Приказани резултати показују да су и у 2022. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно инфекције горњих дисајних путева и акутно запаљење ждрела и крајника били најчешћи здравствени проблеми код школске деце и омладине на територији Браничевског округа (табела 9).

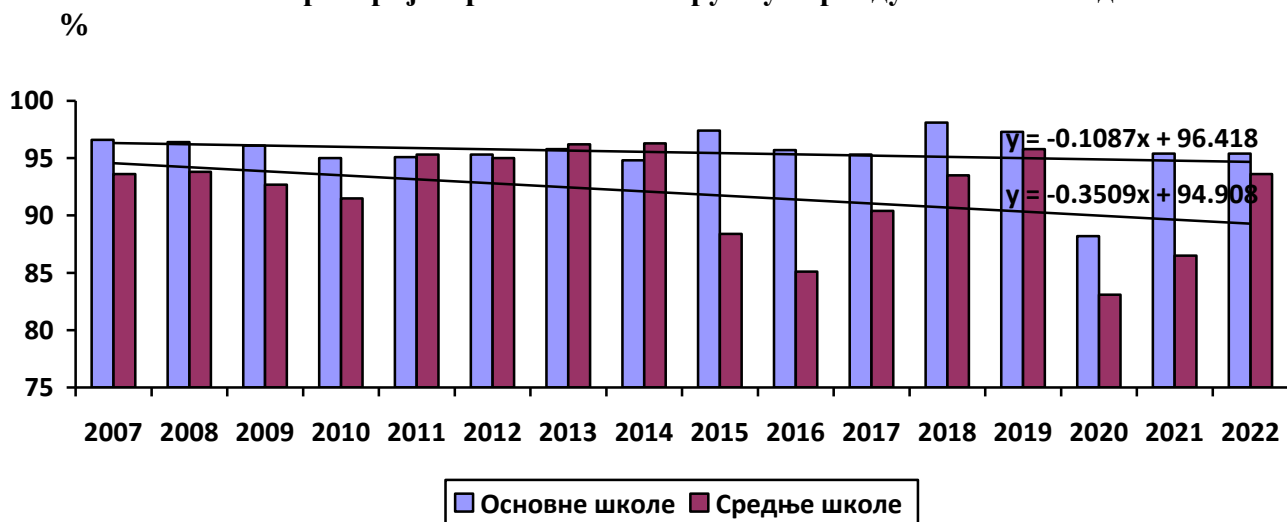
Систематски прегледи, чији су резултати веома добар показатељ здравственог стања школске деце и омладине, спроведени су код ученика основних и средњих школа на територији Браничевског округа у 2022. години, са обухватом од 95,42% код ученика основне школе и са 93,63% код ученика средње школе у односу на планирани број (табела 10.).

Табела 10. Приказ утврђених стања/обољења након спроведених систематских прегледа код ученика основне и средње школе Браничевског округа у 2022. години

Систематски прегледи ученика основне и средње школе	О К Р У Г			
	Б Р А Н И Ч Е В С К И			
	Ученици основне школе		Ученици средње школе	
Број ученика који подлежу систематским прегледима у току године	4346	100,00	2104	100,00
Обухваћено систематским прегледом	4147	95,42%	1970	93,63
Утврђено стање / обољење	Број	%	Број	%
Лоше телесно држање	416	10,03	213	10,81
Лоша телесна развијеност	113	2,72	35	1,78
Лоша телесна ухрањеност	504	12,15	184	9,34
Изражена деформација кичме (лордоза, сколиоза...)	21	0,50	9	0,46
Деформације грудног коша	81	1,95	42	2,13
Сметње вида и мотилитета	41	0,99	12	0,61
Оштећење слуха	13	0,31	3	0,15
Срчане мане	19	0,46	8	0,41
Недовољна психичка развијеност	29	0,70	6	0,30
Говорне мане	99	2,39	5	0,25
Деформације стопала	744	17,94	485	24,62

Анализа добијених резултата након спроведених систематских прегледа ученика у дефинисаним узрасту показују да су прва три најчешће дијагностикована стања/обољења код ученика основне школе: деформације стопала, лоша телесна ухрањеност и лоше телесно држање а код ученика средње школе: деформације стопала, лоше телесно држање и лоша телесна ухрањеност (табела 10).

Графикон 20. Обухват систематским прегледима деце у основним и средњим школама на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. године

Графикон број 20 показује да је у посматраном шеснаестогодишњем периоду, обухват систематским прегледима код ученика основне школе био највећи у 2018. години (98,1%) а најмањи у 2020. години (88,2%). Обухват систематским прегледима код ученика средње школе у посматраном периоду био је највећи у 2014. години (96,3%) а најмањи у 2020. години (83,1%).

3.2.3. Здравствено стање одраслог становништва

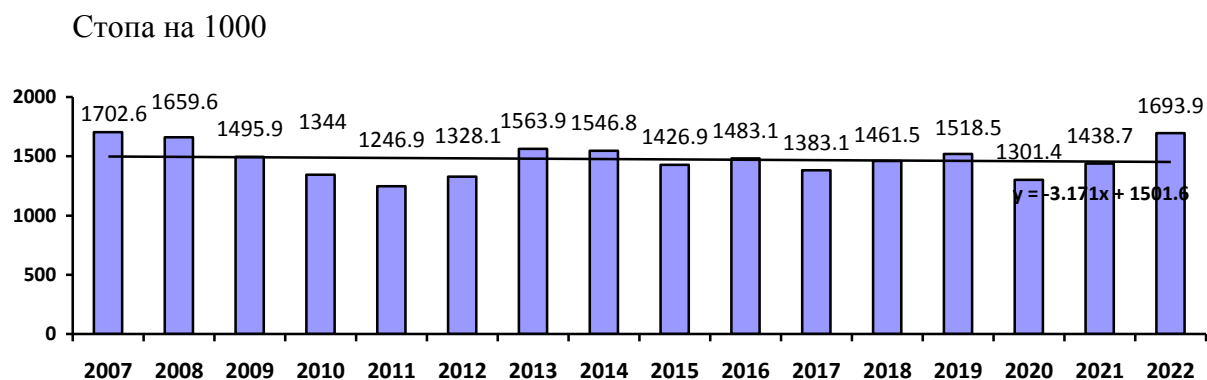
Анализа здравственог стања одраслог становништва на територији Браничевског округа за 2022. годину, рађена је на основу података добијених из служби опште медицине и медицине рада, домова здравља са територије посматраног округа.

3.2.3.1. Служба опште медицине

На територији Браничевског округа здравствене услуге у оквиру служби опште медицине остварује 103027 корисника.

У оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2022. години регистровано је укупно 174519 обољења са стопом од 1693,92/1000, односно 1,7 обољења по одраслој особи, што је за 0,3 обољења више у односу на претходну годину. У периоду од 2007-2022. године, највећа стопа оболевања била је 2007. године, а у односу на претходну годину дошло је до повећања стопе оболевања у овој служби (графикон број 21).

Графикон 21. Стопа морбидитета код одраслог становништва у оквиру службе опште медицине на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2022. години, биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (16,60%)
2. COVID-19 (XXII група) (15,14%)
3. Болести система крвотока (IX група) (12,96%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (12,31%)
5. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (8,42%)
6. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,26%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (4,70%)
8. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (4,40%)
9. Болести система за варење (XI група) (3,41%)
10. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (2,72%)

Резултати анализе показују да су у служби опште медицине у 2022. години, на првом месту регистроване Болести система за дисање са 16,6%, чија стопа износи 281,12/1000. Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби опште медицине на територији Браничевског округа приказане су у табели број 11.

Табела 11. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби опште медицине на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	COVID-19	21455	12,30
2.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta (Акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника)	14139	8,10
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	13240	7,60
4.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	13149	7,53
5.	Друга обољења леђа	7320	4,19

Приказани резултати показују да је и ове године COVID-19 заузео прво места а да су као и претходних година, акутно запаљење ждрела и крајника, висок крвни притисак, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази, били најчешће регистроване дијагнозе код одраслог становништва на територији Браничевског округа.

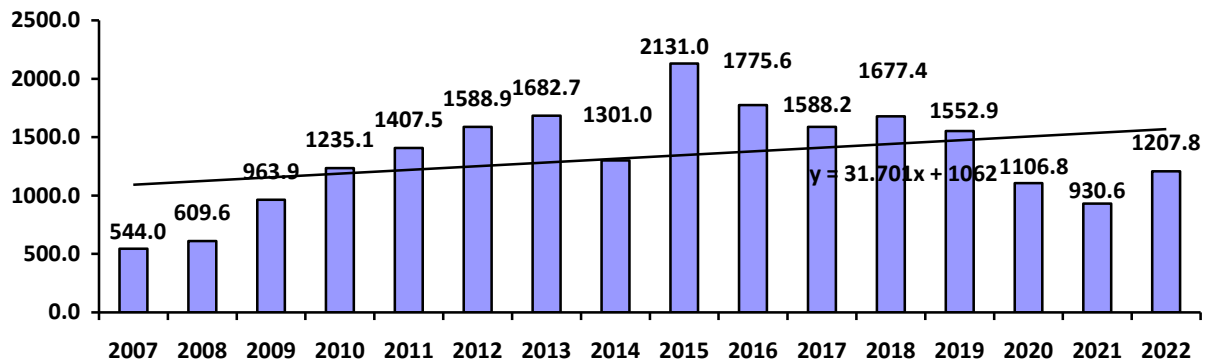
3.2.3.2. Служба здравствене заштите радника

На територији Браничевског округа у 2022. години, здравствене услуге у оквиру службе медицине рада, оних домова здравља који имају организовану поменућу службу (дз Петровац на Млави и дз Пожаревац), користило је укупно 28696 радно-активних лица.

У оквиру служби медицине рада домова здравља Браничевског округа у 2022. години, регистровано је укупно 34659 обољења са стопом од 1207,8/1000. У посматраном периоду, од 2007-2022. године, стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту радника је била највећа 2015. године (графикон број 22).

**Графикон 22. Стопа морбидитета радно активног становништва на територији
Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године**

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 које су регистроване у оквиру служби медицине рада Браничевског округа у 2022. години биле су:

1. Болести система крвотока (IX група) (19,30%)
2. Болести мишићно-коштаног система и везивних ткива (XIII група) (13,10%)
3. Болести система за дисање (X група) (8,92%)
4. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (8,15%)
5. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (7,78%)
6. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (7,30%)
7. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,19%)
8. COVID-19 (XXII група) (5,10%)
9. Болести система за варење (XI група) (4,05%)
10. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (3,72%)

Анализа показује да су код радно-активног становништва на територији Браничевског округа највећи проблем у 2022. години, биле Болести система крвотока (19,30%), затим Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (13,10%) и Болести система за дисање (8,92%). Стопа оболевања за Болести система крвотока у Браничевском округу 2022. године била је 233,13/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби медицине рада Браничевског округа приказане су у табели број 12.

Табела 12. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби медицине рада на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (Повишен крвни притисак, непознатог порекла)	4312	12,44
2.	Друга обољења леђа	2576	7,43
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	1887	5,44
4.	COVID-19	1729	4,99
5.	Diabetes mellitus (Шећерна болест)	1597	4,61

Анализирајући приказане дијагнозе може се рећи да су висок крвни притисак, не дефинисана обољења леђа као и други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази били најчешће регистроване дијагнозе код радно-активног становништва Браничевског округа у 2022. години.

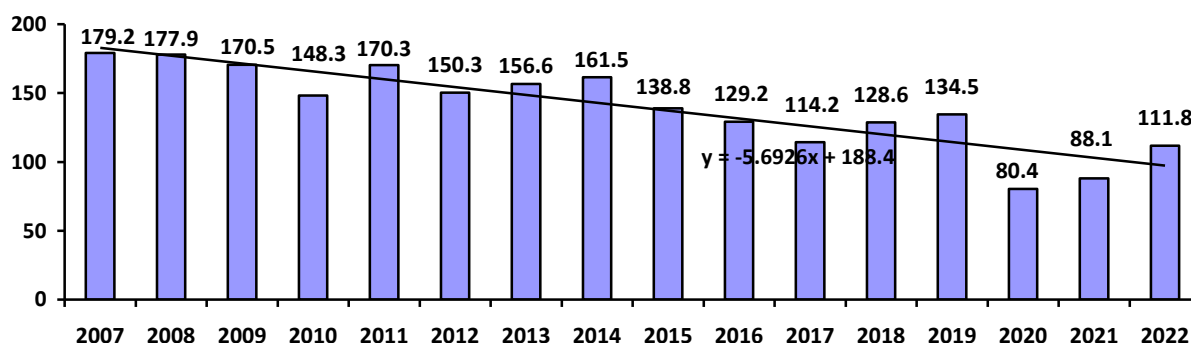
3.2.4. Здравствено стање жена

На територији Браничевског округа у 2022. години, здравствене услуге у оквиру службе за здравствену заштиту жена, имало је право да користи укупно 70353 жена које припадају животној доби од 15 и више година.

У 2022. години, у оквиру служби за здравствену заштиту жена Браничевског округа регистровано је укупно 7868 обољења са стопом од 111,84/1000. Стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту жена у посматраном периоду, од 2007-2022. године полако опада (графикон број 23).

Графикон 23. Стопа морбидитета жена на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ 10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту жена домова здравља посматраног округа у 2022. години биле су:

1. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (79,99%)
2. Трудноћа, рађање и бабиње (XV група) (11,29%)
3. Тумори (II група) (4,69%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (1,46%)
5. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (0,78%)
6. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (0,69%)
7. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (0,50%)
8. Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (0,39%)
9. Болести система крвотока (IX група) (0,10%)
10. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (0,06%)

Анализа здравственог стања жена које живе на територији Браничевског округа у оквиру службе за здравствену заштиту жена, показује да су у 2022. години, као и претходних година, најчешћи проблем биле Болести мокраћно-полног система са 79,99%, чија стопа износи 89,46/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби за здравствену заштиту жена Браничевског округа приказане су у табели број 13.

Табела 13. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту жена на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Друга запаљења женских карличних органа	1436	18,97
2.	Cervicitis uteri (Запаљење грлића материце)	1184	15,64
3.	Болести дојке	1023	13,52
4.	Morbi climacterici (Болести менопаузе-климактеријума)	609	8,05
5.	Друга обољења полно-мокраћног пута	582	7,69

Приказани резултати показују да су и у 2022. години, као и претходних година највећи проблем код жена са 15 и више година живота у Браничевском округу биле запаљење грлића материце, друга запаљења женских карличних органа, као и Болести дојке: Dysplasia mammae benigna (Доброћудни поремећај ткива дојке), Morbi mammae inflammatorii (запаљења дојке), Hypertrophia mammae (увећање дојке), Nodulus mammae (чвор дојке) и Morbi mammae alii (друге болести дојке).

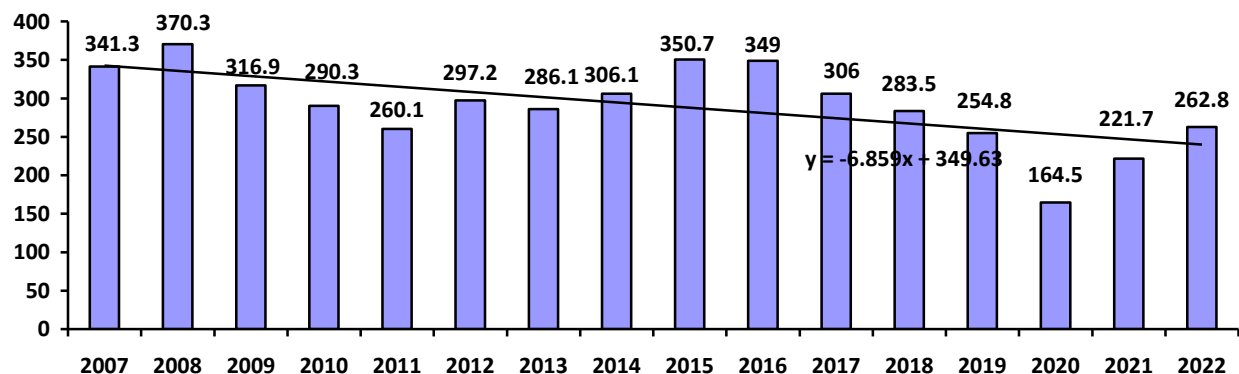
3.2.5. Здравствено стање зуба и орално здравље

У оквиру службе стоматолошке здравствене заштите током 2022. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 41284 обољења са стопом од

262,85/1000. Посматрајући период од 2007-2022. године, може се рећи да је стопа у 2022. години мања за 23% у односу на прву годину посматрања (2007. годину) (графикон број 24).

Графикон 24. Стопа морбидитета у стоматолошкој здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Стопа на 1000

Од укупног броја приказаних обољења зуба на територији Браничевског округа (41284), код деце од 0 до 6 година регистровано је 3561 обољења (стопа 410,8/1000), код школске деце од 7 до 14 година регистровано је 14526 обољења (стопа 1360,9/1000), код школске деце од 15 до 18 година регистровано је 2369 обољења (стопа 394,9/1000), код одраслих од 19 до 64 године регистровано је 12230 обољење (стопа 137,9/1000) и код лица са 65 и више година регистровано је 8598 обољења (стопа 199,9/1000).

Табела 14. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби стоматолошке здравствене заштите на територији Браничевског округа 2022. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Morbi pulpae et textus periapicalis (Болести пулпе зуба и ткива око врха зуба)	11253	27,26
2.	Caries dentium (Каријес-квар зуба)	8744	21,18
3.	Morbi dentium et textus sustentionalis alii (Друге болести зуба и потпорног ткива)	5611	13,59
4.	Morbi textuum dentium durarum alii (Друге болести тврдых ткива зуба)	4922	11,92
5.	Morbi gingivae et processus alveolaris edentati alii (друге болести десни и безубог алвеолног наставка)	3126	7,57

Резултати анализе показују да су и у 2022. години, као и претходних година, на територији Браничевског округа, најчешће регистроване дијагнозе у оквиру стоматолошке здравствене заштите биле: болести пулпе зуба и ткива око врха зуба, зубни каријес и неозначене болести зуба и потпорног ткива (табела 14).

3.3. Болнички морбидитет

Болнички морбидитет, као веома важан показатељ здравственог стања становништва на територији Браничевског округа посматран је кроз Извештаје о хоспитализацији болнички лечених лица.

На територији Браничевског округа стационарну здравствену заштиту становништву обезбеђују Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави.

Болничко лечење на територији Браничевског округа у 2022. години, са укупним бројем запослених здравствених радника (лекара и медицинских сестара/техничара), капацитетом, оптерећеношћу, заузетошћу и просечном дужином лечења приказано је у табели број 15.

Табела 15. Стационарно лечење на територији Браничевског округа у 2022. години

ОКРУГ	Општа болница	Број запослених*			Број пост-еља**	Број лече-них**	Број оствар. б.о. дана**	Прос. дужи. лечењ а**	Заузет. постеља у %**	Број умрлих ***
		Укуп	Лекара	Технич.						
Браничевски	Петровац на Млави	228	52	176	138	2668	14960	5,61	29,70	184
	Пожаревац	750	161	589	530	12193	74357	6,10	38,44	969
	Свега	978	213	765	668	14861	89317	6,01	36,63	1153

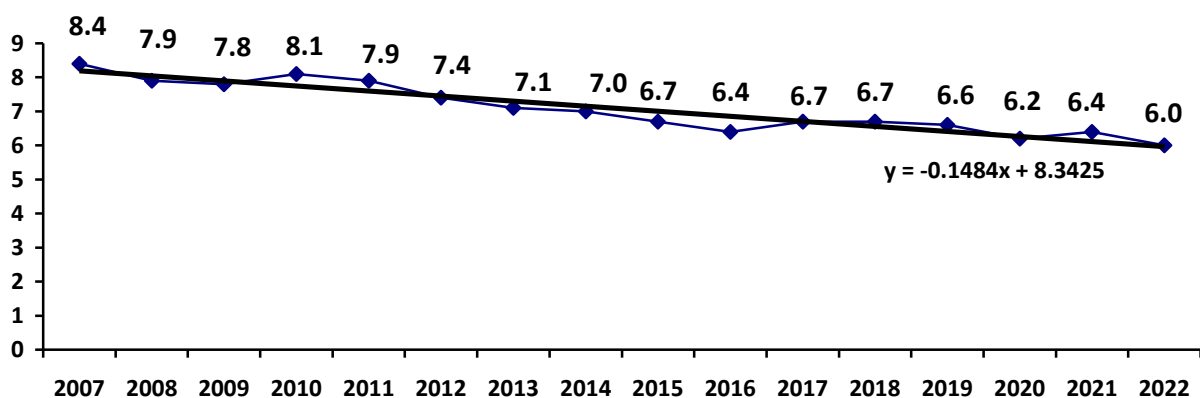
*Приказани број запослених подразумева укупан број запослених лекара и техничара на одређено и на неодређено време који се финансирају из средстава РФЗО без осталих здравствених радника (фармацеута), сарадника и немедицинског особља.

**Подаци преузети из Планско-извештајних табела за стационарне здравствене установе-Капацитети и коришћење болничких постеља.

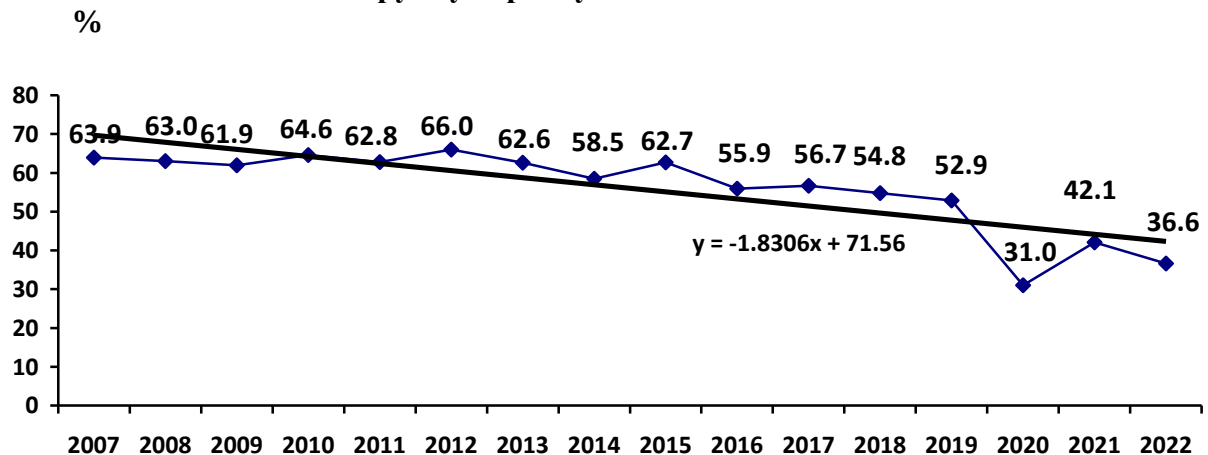
***Подаци преузети из Извештаја службе за болничко-стационарно лечење (Свезни извештај Обр.Бр 3-21-60)

На основу података у периоду од 2007. до 2022. године уочавамо да у болницама Браничевског округа просечна дужина лечења благо опада, док је у 2022. години дошло до благог пада просечне заузетости постеља у процентима у поређењу са претходном годином (графикон број 25 и 26).

Графикон 25. Просечна дужина лечења у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

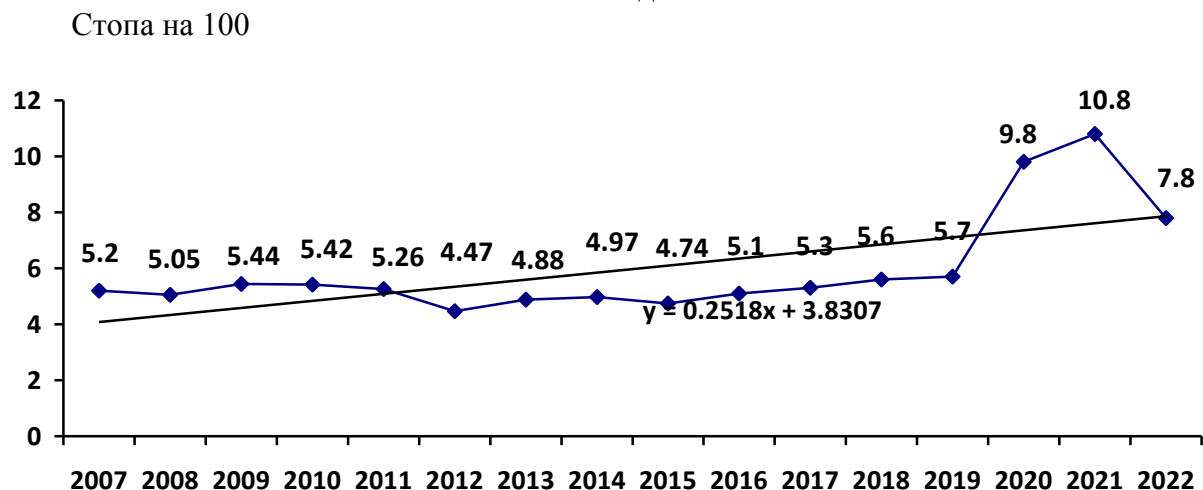

Графикон 26. Просечна заузетост постеља у процентима у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

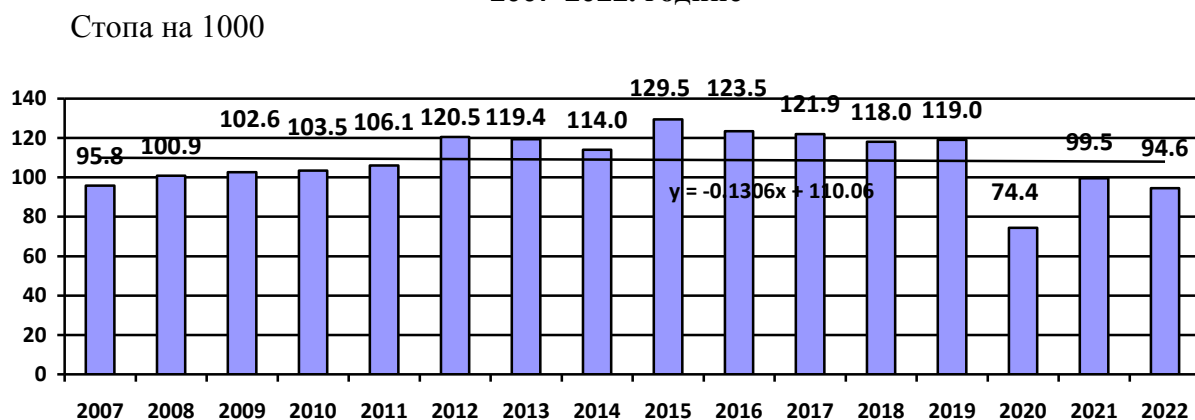
У посматраном шеснаестогодишњем периоду вредност стопе леталитета у болницама Браничевског округа била је најнижа 2012. године, а највиша у 2021. години. У 2022. години дошло је до значајног пада стопе леталитета у односу на претходну годину (графикон број 27).

Графикон 27. Стопа леталитета у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Према добијеним резултатима стопа хоспитализације у 2022. години у Општој болници Пожаревац била је 100,5 хоспитализованих на 1000 становника, што је за 9,02% мање у односу на 2021. годину, а у Општој болници Петровац на Млави стопа хоспитализације износила је 74,6 болнички лечених лица на 1000 становника, што је за 17,8% већа у односу на претходну годину. У 2022. години, на нивоу Браничевског округа, за две болнице, стопа хоспитализације је износила 94,62 на 1000 становника. Посматрајући период од 2007-2022. године, стопа хоспитализације је била најнижа у 2020. години (графикон број 28).

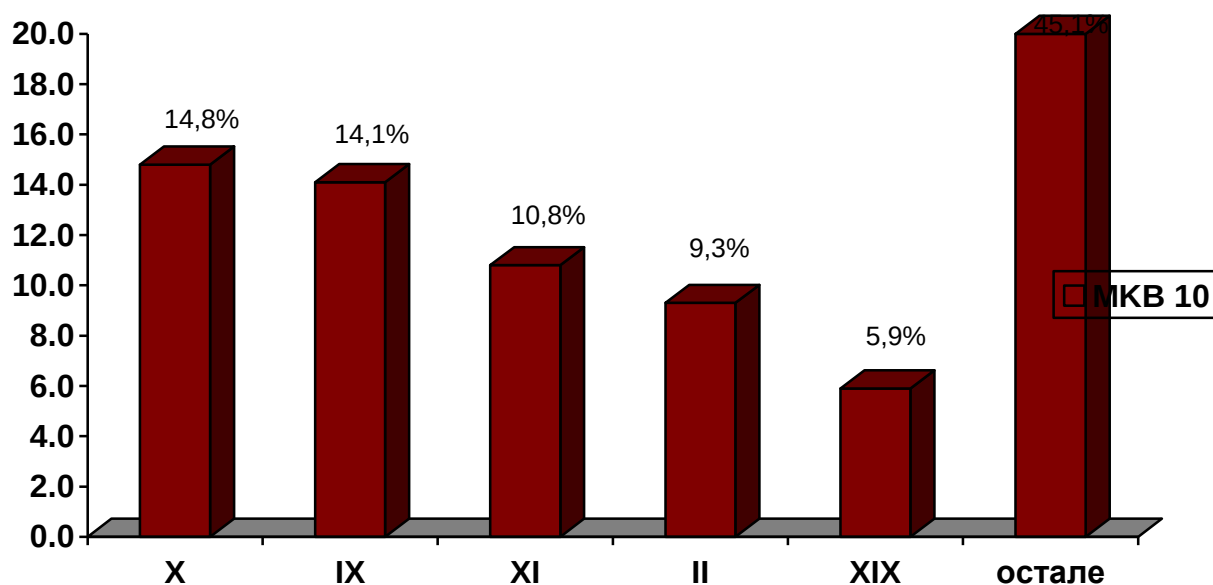
Графикон 28. Стопа хоспитализације на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Анализирајући старосну структуру стационарно лечених лица у 2022. години, у општим болницама Браничевског округа, може се рећи да од укупног броја лечених највећи проценат, како у Општој болници Пожаревац тако и Општој болници Петровац на Млави, припадао је особама са 65 и више година (47,45% у пожаревачкој и 53,89% у петровачкој болници), а на нивоу округа тај проценат износи 48,42%. Најмањи проценат од укупног броја лечених, на нивоу Браничевског округа, припада категорији становништва од 7 до 18 година (4,01%).

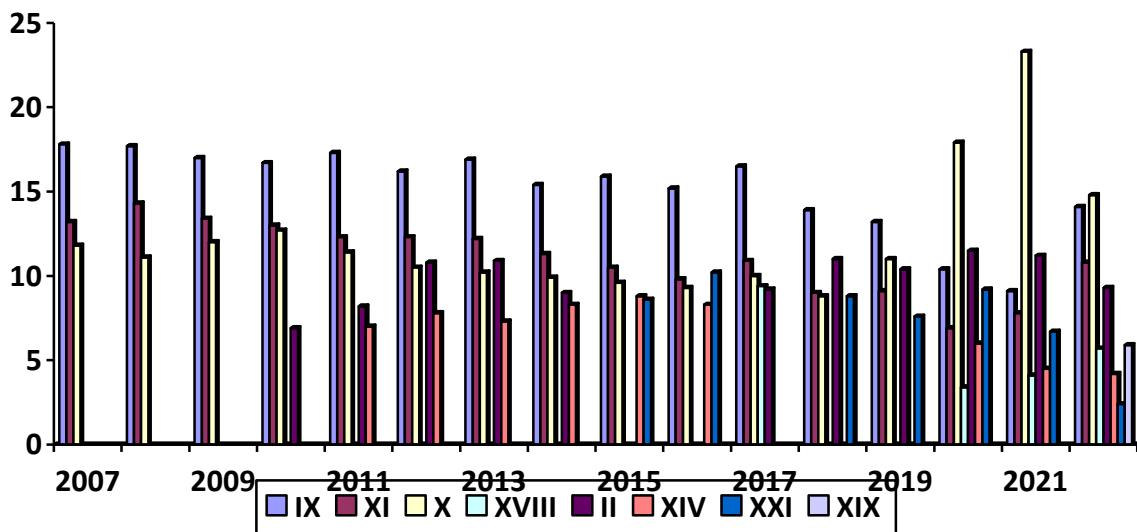
Према основном разлогу хоспитализације, резултати анализе показују да је у 2022. години, највећи број лица на територији Браничевског округа био хоспитализован због Болести система за дисање (14,79%), Болести система крвотока (14,09%) и Болести система за варење (10,85%) (графикон 29).

Графикон 29. Најчешћи разлози хоспитализације на територији Браничевског округа по МКБ 10 у 2022. години

У посматраном периоду од 2007-2022. година, Болести система крвотока биле су водеће све до 2020. године. Према подацима из графикана број 30, може се рећи да је у 2020. и 2021. години дошло до значајног пораста Болести система за дисање и Тумора. У 2022. години дошло је до значајног пада Болести система за дисање, као и њиховог скорог изједначавања са Болести система крвотока које су у порасту. Такође у 2022. години дошло је до пораста Болести система за варење и Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора, док су Тумори иако у благом паду заузимају високо место (графикон 30)

Графикон 30. Учешће водећих група болести у болничком морбидитету општинских болница на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године
%

Према подацима приказаним у табели 16, у 2022. години, најчешћи узрок хоспитализације и у Општој болници Пожаревац и у Општој болници Петровац на Млави биле су Болести система за дисање.

Табела 16. Приказ водећих група болести у болницама Браничевског округа у 2022. години

Ред бр.	ОКРУГ	ОПШТА БОЛНИЦА	ГРУПА БОЛЕСТИ ПО МКБ-10	БРОЈ ХОСПИТАЛ.	%ОД УКУП. БРОЈА ЛЕЧЕНИХ
1.	Браничевски	ПОЖАРЕВАЦ	X	1515	12,92
			IX	1482	12,64
			XI	1219	10,39
			II	1211	10,32
			XIX	765	6,52
		ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ	X	529	25,27
			IX	465	22,22
			XI	281	13,43
			I	111	5,30
			XIV	96	4,59

Најчешће утврђене дијагнозе, као основни разлог болничког лечења, у општим болницама Браничевског округа приказане су у табели број 17. Ако се искључи разлог хоспитализације због порођаја (Partus spontaneus capite i Partus sectione caesarea selectivus), као и боравк у здравственој установи ради одређених третмана и здравствене заштите и због недовољно дефинисаних стања и симптома, у Општој болници Пожаревац најчешћи разлози хоспитализације били су: Запаљење плућа неозначено и Злоћудни тумор дојке, неозначен а у Општој болници Петровац на Млави: Хронична опструктивна болест плућа са акутним погоршањем, неозначена и Запаљење плућа, неозначено (табела 17.).

Табела 17. Приказ водећих дијагноза болести које су лечене у општим болницама Браничевског округа 2022. године

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лече них	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лече них
1.	Pneumonia, non specificata (J18.9)	728	6,21	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	137	6,55
2.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	353	3,01	Pneumonia, non specificata (J18.9)	96	4,59
3.	Diarrhoea et gastroenteritis, causa infectionis suspecta (A09.9)	188	1,60	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	94	4,49
4.	Lumboischialgia (M54.4)	159	1,36	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	55	2,63
5.	Fractura praetrochanterica (S72.1)	144	1,23	COVID 19 virus identifikovan (U07.1)	53	2,53

Посматрајући X групу по МКБ-10, односно Болести система за дисање, као водеће групе у укупном броју стационарно лечених лица у општим болницама на територији Браничевског округа, приказали смо најчешће дијагнозе за X групу у Општој болници Пожаревац и најчешће дијагнозе за X групу у Општој болници Петровац на Млави (табела 18.).

Табела 18. Приказ најчешћих дијагноза водећих група болести по МКБ-10 у општим болницама Браничевског округа у 2022. години

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Најчешће дијагнозе Х групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Б р.	% од укупног броја лечених из Х групе	Најчешће дијагнозе Х групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из Х групе
1.	Pneumonia, non specificata (J18.9)	728	48,05	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	137	25,90
2.	Bronchopneumonia, non specificata (J18.0)	113	7,46	Pneumonia, non specificata (J18.9)	96	18,15
3.	Effusio pleuralis (J90)	79	5,21	Pneumonia viralis, alia (J12.8)	46	8,70
4.	Oedema pulmonis (J81)	74	4,88	Pneumonia viralis, non specificata (J12.9)	43	8,13
5.	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	57	3,76	Bronchitis acuta, non specificata (J20.9)	26	4,91

На основу овако приказаних дијагноза, водећих група по МКБ-10, може се рећи да је у 2022. години, у Општој болници Петровац на Млави највећи број лечених болесника био са Хроничном опструктивном болести плућа са акутним погоршањем, неозначен и Запаљењем плућа, неозначено, а у Општој болници Пожаревац са Запаљењем плућа, неозначено и Запаљење душница и плућа, неозначено.

3.4.Морталитет

На територији Браничевског округа посматрани су: општа стопа морталитета, специфична стопа морталитета по полу лица од 20 до 49 година, специфична стопа морталитета болести система крвотока, тумора, COVIDA 19, стопа морталитета одојчади, стопа матерналног морталитета, стопа морталитета деце од једне до навршене четврте године живота, стопа смртности деце до пет година живота и пропорционални морталитет деце до пет година живота (табела 19).

Табела 19. Показатељи „негативног” здравља на територији Браничевског округа у 2022. години

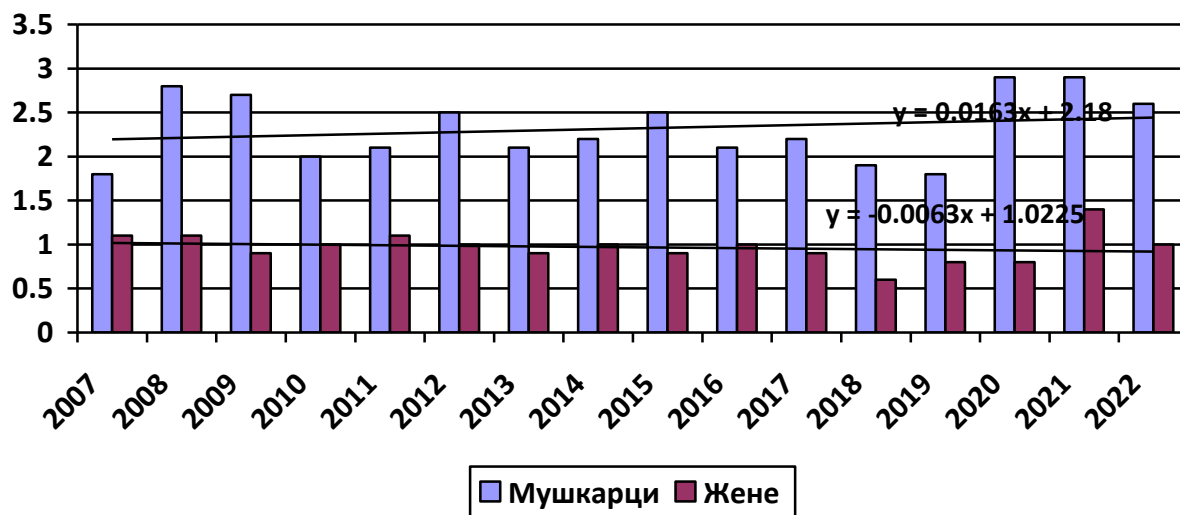
ОПШТИН А	Општа стопа морта- литета	Спец. стопа морт. М 20-49 год. живота	Спец. стопа морт. Ж 20-49 год. живота	Спец. стопа морт. Бол. сист. крвотока	Спец. стопа морт. Тумора	Спец. стопа морт. Covid- 19	Стопа матерн алног мортал- итета	Стопа морт. одојча ди	Стопа морт. деце од 1 до навршене 4. године живота	Стопа морт. деце до 5 године живот а	Пропор- ционални морт. деце до 5 година живота
Велико Градиште	22,36	1,88	0,83	1056,63	315,70	244,83	0,00	8,47	0,00	8,47	0,29
Голубац	23,80	3,71	1,03	1355,83	301,30	195,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жабари	21,96	1,22	0,00	1039,10	289,23	128,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жагубица	21,08	1,31	0,00	1381,64	214,92	163,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кучево	24,65	2,67	2,50	1480,86	294,49	185,11	0,00	15,87	0,00	15,87	0,34
Мало Црниће	24,02	2,44	0,75	1549,70	298,87	177,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Петровац	22,11	2,91	1,23	1268,79	299,90	157,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Пожарева ц	17,92	2,82	1,03	771,01	291,85	187,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Браниче- вски округ	20,60	2,58	1,01	1058,80	291,60	182,73	0,00	1,69	0,00	1,69	0,06

Анализа морталитета за 2022. годину на територији Браничевског округа је показала да просечно трајање живота на поменутој територији износи 75,4 године. Укупан број умрлих у 2022. години, на територији Браничевског округа износи 3235 лица.

У периоду од 2007. до 2022. године, специфична стопа морталитета мушкараца узраста 20-49 година била је највећа 2020. и 2021. године, док је специфична стопа умирања жена исте старосне доби била највећа 2021. године. У 2022. години, дошло је до благог пада специфичне стопе морталитета и код мушкараца и код жена, у поређењу са претходном годином (2021) (графикон број 31).

Графикон 31. Специфична стопа морталитета узраста 20-49 година оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

Стопа на 1000

Специфичне стопе морталитета од болести система крвотока и тумора у посматраном шеснаестогодишњем периоду се одржавају на високом нивоу, а у последње две године приказана је и специфична стопа морталитета од болести COVID-19 (графикон бр 32).

Графикон 32. Специфична стопа морталитета изабраних група болести на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године

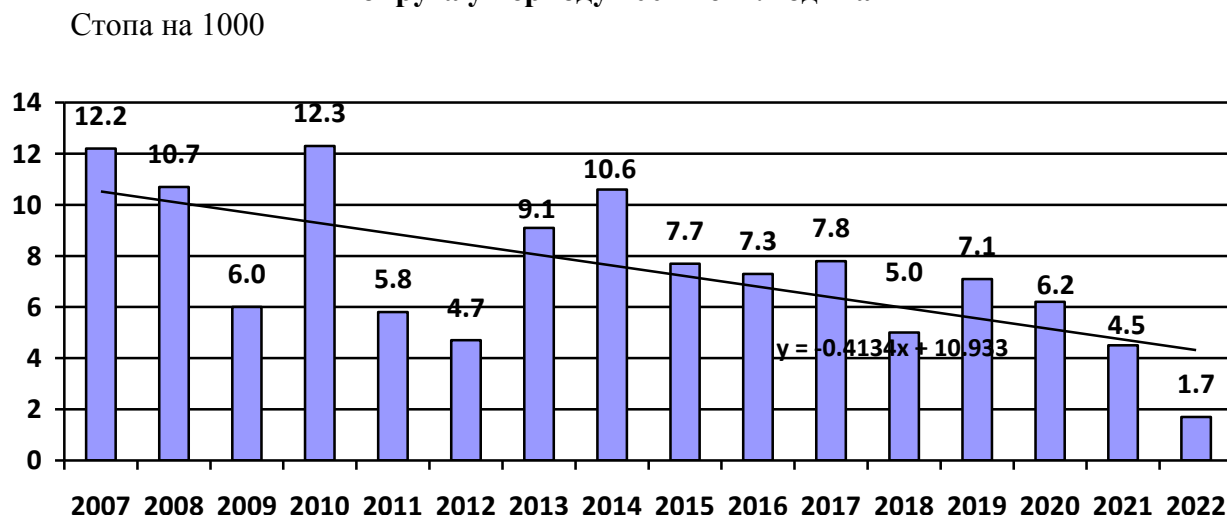
Стопа на 1000

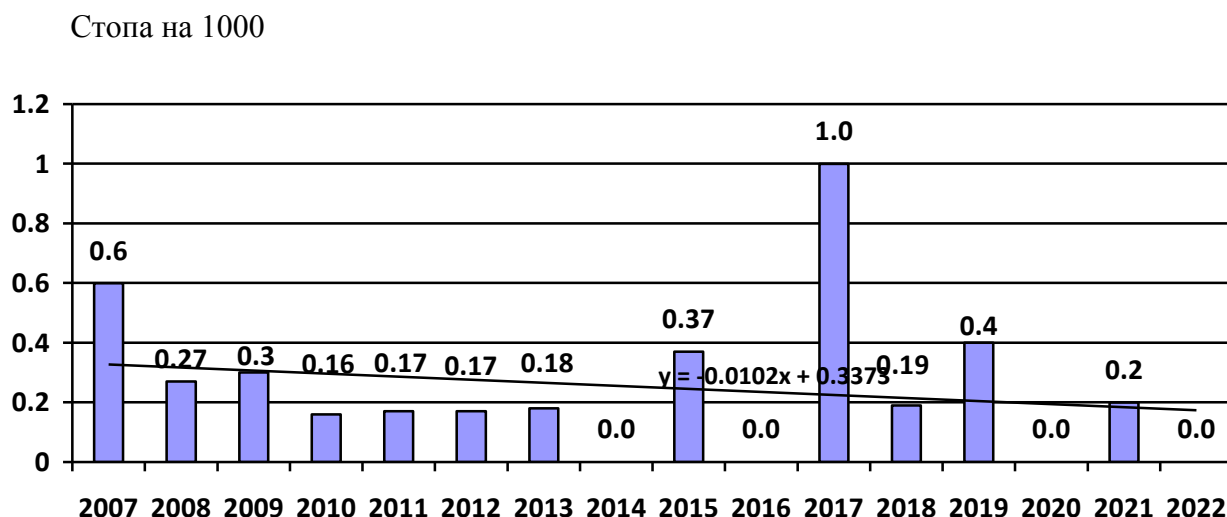
Од узрасто-специфичних стопа смртности, као што смо напоменули анализирани су стопа смртности одојчади, стопа смртности деце узраста испод 5 година живота и узраста од

1 - 4 године живота. На територији Браничевског округа у периоду од 2007-2022. године, смртност деце до 5 година живота је у благом опадању, док смртност деце од 1 до навршене 4. године живота, у последњих десет година варира (графикон број 33 и 34).

Графикон 33. Стопа смртности деце до 5. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. година

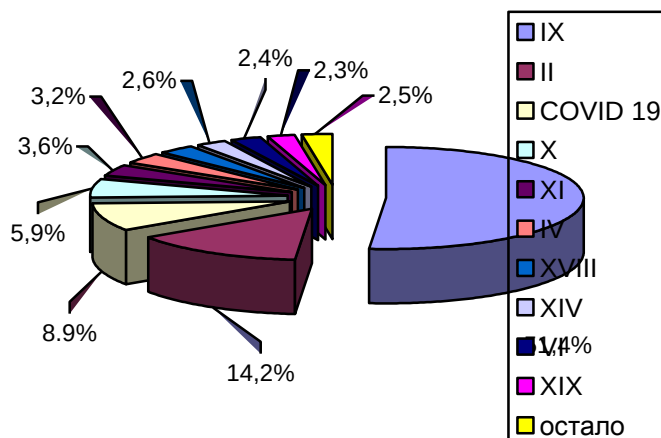

Графикон 34. Стопа смртности деце од 1 до навршене 4. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2022. година

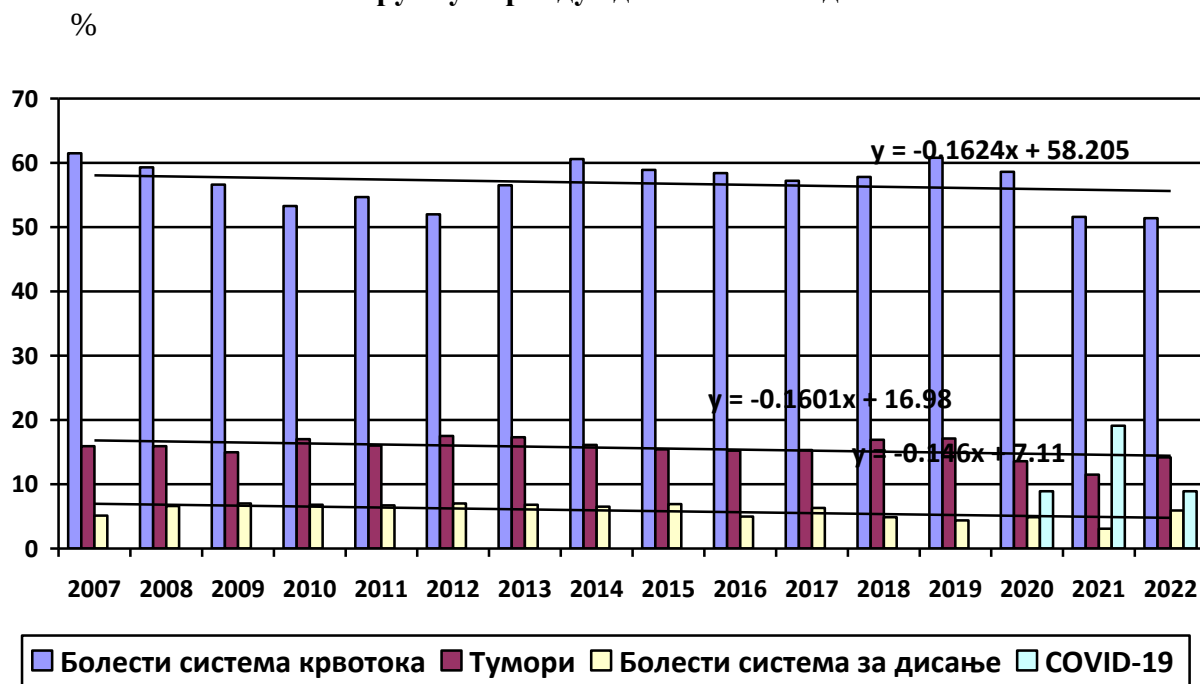
Према узроку смрти по МКБ-10, у 2022. години, на територији Браничевског округа, највећи број лица је умро од: Болести система крвотока (1663 лица или 51,41%), Тумора (458 лица или 14,16%) и COVID-19 (287 лица или 8,87%) и (графикон бр. 35).

**Графикон 35. Водећи узроци смрти по МКБ-10 на територији Браничевског округа
2022. године**

У периоду од 2007. до 2022. године, на територији Браничевског округа убедљиво водеће место у умирању становништва заузимају Болести система крвотока и Тумори а од 2021. године и COVID-19 (графикон број 36).

**Графикон 36. Учешће водећих група болести у умирању на територији Браничевског
округа у периоду од 2007-2022. године**

IV СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2022. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА И ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ

4.1 Спречавање и сузбијање болести

На територији Браничевског округа у току 2021. године спроведене су мере примарне превенције у циљу очувања здравља и спречавања и сузбијања обољења. Мере спречавања и сузбијања обољења, односно мере специфичне превенције се спроводе као: вакцинација, дезинфекција, дезинсекција и асанација.

4.1.1. Вакцинација

Вакцинација је веома специфична мера превенције јер штити само вакцинисане особе од обољења против којих су вакцинисане. На територији Браничевског округа у 2022. години спроведена је имунизација према Календару обавезне имунизације у Републици Србији против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, обољења изазваних *Haemophilus influenzae*, обољења изазваних стрептококусом пнеумоније, Хепатитиса Б, морбила, рубеле и паротитиса (табела 20).

Табела 20. Приказ спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације на територији Браничевског округа у 2022. години

Ред. број	В А К Ц И Н А		Број планираних	Број вакцинисаних	%
1.	BCG-против туберкулозе	Број вакцинисаних	1186	1179	99,41
2.	DTaP-IPV-Hib-против дифтерије, тетануса, великог кашља; против дечје парализе; против обољења које изазива хемофилус инфлуенце тиб б	Број вакцинисаних	1111	1020	91,81
		Ревакцинација у 2. години	1138	952	83,66
2.1	TdaP (DT)- против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација ДТ у 7. години	1247	1143	91,66
2.2	TdaP (DT pro adultis) – против дифтерије, тетануса и великог кашља	Ревакцинација ДТ у 14. години	1722	1575	91,46
2.3	(IPV)-против дечје парализе	Ревакцинација у 7. год.	1247	1143	91,66
3.	PCV-против обољења изазваних стрептококусом пнеумоније	Број вакцинисаних вакцином пнеумококна коњугована са 3 дозе (Synflorix)	1111	1020	91,81
		Ревакцинација пнеумококном коњугованом вакцином (Synflorix) у 2. години	1138	1012	88,93
4.	НВ-против Хепатитиса Б	Вакцинација у 1. год. (са 3 дозе)	1111	1033	92,98
		Вакцинација-пропуштена годишта (са 3 дозе)	0	5	0,00
5.	MMR-против малих богиња, заушки и рубеле	Број вакцинисаних у 2. год.	1144	953	83,30
		Ревакцинација у 7. год.	1247	1124	90,14
		пропуштена годишта	0	141	0,00

Према приказаним подацима о спроведеној имунизацији у 2022. години, на територији Браничевског округа, можемо рећи да су вакцинације као и ревакцинације спроведене у нешто мањем обиму у односу на план.

Слабији обухват деце вакцинацијом у општинама Браничевског округа је резултат, већ познатих разлога (миграција становништва, неодржавање деце из маргиналних популација, нередовно одржавање на више позива у систему континуиране вакцинације, одлагање вакцинације више месеци „док дете прохода и проговори“, као и неколико случајева где су родитељи одбили да вакцинишу дете).

Овај пад обухвата имунизацијом је последица лошије доступности педијатријских служби током пандемије Ковид-19, али и резултат „инфодемije“ и повећаног противљења вакцинама у јавности. Број невакцинисане и осетљиве деце се повећава током неколико последњих година до нивоа који представља увећан ризик за ширење болести које се могу спречити вакцинама и као резултат тога долази до епидемија.

У оквиру Програма имунизације лица по клиничким и епидемиолошким индикацијама, а према подацима о спровођењу имунизације против грипа у сезони 2022/2023. године, вакцинисано је у Браничевском округу укупно 5761 лице (од 5-19 година 0,30%; од 20-64 године 34,11% и 65 и више година 65,58%).

У оквиру Програма обавезне имунизације по експозицији, а према подацима о спроведеној имунизацији против тетануса на територији Браничевског округа у 2022. години, повређено је 5470 лица, апликовано је укупно 8173 дозе ТТ вакцина а 3532 лица су примили хумани тетанусни имуноглобулин (ХТИГ), док је укупно 1170 лица примило 3 дозе ТТ вакцине и ХТИГ. Према подацима о спроведеној имунизацији против беснила на територији Браничевског округа у 2022. години, озлеђено је 411 лица, а вакцинисано је укупно 8 лица. Према подацима о спроведеној имунизацији против Хепатитиса Б на територији Браничевског округа у 2022. години вакцинисано је: 5 изложених лица (полни партнери HbsAg+ 2, кућни контакти са HbsAg+ 2 и лица која су имала акцидент са инфективним материјалом 1), 40 лица која у посебном ризику (дијализа 37 и ХИВ и ХЦВ позитивне особе 3) и 27 здравствених радника.

V СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2022. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У току 2022. године, од стране Одељења за хигијену и заштиту животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац и територијалних ХЕ служби, вршен је хигијенско-санитарни надзор водних објеката као и контрола хигијенске исправности воде за пиће и то, према Програму заштите од заразних болести и према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће, на територији свих општина Браничевског округа.

На територији Браничевског округа постоји **8 централних градских водовода, 53 сеоских водовода и 161 јавних водних објеката** за локално снабдевање водом који су под сталном контролом/надзором Завода за јавно здравље Пожаревац. Поред наведених објеката постоје и појединачни или индивидуални бунари који се контролишу на захтев њихових власника.

У току 2022. године, редовна дезинфекција спроведена је код 7 централних градских водовода (није спроведена само у Жабарима), док је редовно испитивање хигијенске исправности воде спроведено код свих 8 поменутих објеката. У оквиру поменутог испитивања у 2022. години узето је укупно 1940 узорак на бактериолошки преглед, од којих је 45 узорка (2,32%) било неисправно (у Великом Градишту 4 узорка, у Жабарима 1 узорак, у Жагубици 6 узорак, у Кучеву 5 узорак, у Петровцу на Млави 12 узорак, у Пожаревцу 12 узорак и у Костолцу 5 узорак је било неисправно). Разлог бактериолошке неисправности биле су: *Pseudomonas aeruginosa*, колиформне и аеробне мезофилне бактерије. У току 2022. године у оквиру испитивања хигијенске исправности воде за пиће из градских водовода Браничевског округа, прегледано је 1951 узорак на физичко-хемијску исправност, од којих је 37 узорак (1,9%) било неисправно. Физичко-хемијску неисправност имали су: градски водовод Велико Градиште (11 узорак), градски водовод у Жабарима (18 узорак), градски водовод у Кучеву (1 узорак), градски водовод у Пожаревцу (4 узорка) и градски водовод у Костолцу (3 узорка). Разлог физичко-хемијске неисправности била су повећана концентрација нитрата (NO_3), повећана концентрација нитрита (NO_2), мирис, мутноћа и неодговарајућа рН вредност.

На територији Браничевског округа, који броји укупно 191 село, постоји 53 сеоска водовода, од којих 45 имају легалног власника (ЈКП) а 8 сеоских водовода су са нелегалним власником (месне заједнице, групе грађана и др.). У 2022. години, на поменутих објектима спроведено је 45 редовних дезинфекција и 45 редовних испитивања хигијенске исправности воде сеоских водовода. Од укупно 88 узетих узорак на бактериолошки преглед, 13 узорак (14,77%) било је неисправно због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. Исти број узорак (88) узет је на физичко-хемијски преглед, од којих је 13 узорак (14,77%) било неисправно због мириса, мутноће, повећане концентрације амонијака и повећане концентрације нитрата (NO_3). Повећана концентрација нитрата била је код 11 узетих узорак.

На територији Браничевског округа постоји 161 јавни водни објекат, од којих је 107 унапређен тип изворишта (бушени бунар, заштићени извор, заштићени копани бунар) и 54 неунапређен тип изворишта (незаштићени извори, незаштићени копани бунари, цистерна: мобилна или стационарна). У току 2022. године, спроведено је 88 редовних и 43 повремених испитивања хигијенске исправности воде јавних водних објеката. Урађен је бактериолошки преглед на 207 узорак и утврђена неисправност код 43 узорка (20,77%) због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. На укупно 206 узорак извршен је и физичко-хемијски преглед и утврђена неисправност код 35 узорак (16,99%) због мутноће, повећане концентрације амонијака, повећане концентрације нитрита (NO_2) и повећане концентрације нитрата (NO_3). Повећана концентрација нитрата била је код 16 узетих узорак.

Према годишњем извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа, постоје 7 градске депонија смећа, али још увек све имају хигијенско-санитарне недостатке, самим тим угрожавају околну земљиште, подземне воде и ваздух. Капацитети неких депонија су већ попуњени, а решења се траже у отварању регионалних депонија. Сеоске депоније смећа су практично бројна сметлишта ван села. Само у 5 насеља одређене су локације за депоновање смећа, али без потребних хигијенско-санитарних садржаја.

У оквиру Диспозиције отпадних вода на територији Браничевског округа, у току 2022. године, од 16 индустријских канализација и 27 отпадних вода које се испуштају у друго (пропусне јаме, површинска вода, на слободну површину...), које су контролисане, само код 13 индустријских и 1 санитарне је вршено пречишћавање, углавном недовољно ефикасно. Може се закључити да је потребно боље пречишћавање, како би се заштитиле и површинске и подземне воде.

У току 2022. године, Одељење хигијене са заштитом животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац, повремено је са Републичком санитарном инспекцијом вршило хигијенско-санитарни надзор објеката од ширег ХЕ значаја.

На територији Браничевског округа у 151 објекту од ширег хигијенско-епидемиолошког значаја урађено је 152 надзора.

Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи, над којима јавна комунална предузећа нису преузела надлежност, се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

VI ЗАКЉУЧАК

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2022. годину, спроведена је на основу података демографске и здравствене статистике. На основу добијених резултата може се закључити:

1. Према Процени становништва Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2022. године, на територији Браничевског округа живи укупно 157.064 становника. Удео становника са 65 и више година износи 43.015 у укупном броју становника или 27,39%; што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

2. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2022. годину, на територији Браничевског округа бележи се ниска стопа наталитета од 7,6/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 20,6%.

3. Стопа природног прираштаја у 2022. години на територији Браничевског округа је веома ниска (-13,05%), са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -19,4‰ у Кучеву; -19,3‰ у Малом Црнићу; -18,8‰ у Голубцу; -15,8‰ у Жабарима; -15,2‰ у Петровцу на Млави; -14,8‰ у Великом Градишту; -14,6‰ у Жагубици и -8,8‰ у Пожаревцу.

4. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу Браничевског округа (157064 лица) и броја регистрованих обољења у оквиру примарне здравствене заштите у 2022. години (укупно 341057 обољења, односно збир регистрованих обољења у службама зз предшколске и школске деце, одраслих, жена и стоматологије), може се закључити да у просеку на једног становника долази по 2,2 обољења.

5. Водеће групе болести по МКБ 10, за лица лечена на примарном нивоу здравствене заштите, на територији Браничевског округа у 2022. години, као и претходне године, биле су Болести система за дисање, Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази и Covid 19.

6. Према броју пријављених заразних болести у 2022. години, на територији Браничевског округа, водеће место заузимају: инфекције Корона вирусом потврђен Covid 19, непотврђена обољења грипа и Трихинелоза.

7. Према подацима приказаним као збир приспелих пријава / одјава хроничних незаразних обољења и констатованих дијагноза са Потврда о смрти лица која су боловала од истих у 2022. години, на територији Браничевског округа, најчешће регистрована хронична незаразна обољења била су: малигне болести, шећерна болест и акутни коронарни синдром.

8. У 2022. години болничко лечење највише су користила лица са 65 и више година (6693 лица или 48,42% од укупног броја болнички лечених) а основни разлог хоспитализације у болницама Браничевског округа биле су Болести система за дисање (14,79%), Болести система крвотока (14,09%) и Болести система за варење (10,85%).

9. Апсентизам и инвалидност су проблеми са којима се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва округа. На територији посматраног округа, у 2022. години, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад износила је 67,79 на 100 запослених радника.

10. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику у 2022. години, водећи узроци умирања на територији Браничевског округа биле су Болести система крвотока, Тумори и Covid-19. Просечно трајање живота на територији посматраног округа у 2022. години било је 75,4 године.

11. Код деце предшколског и школског узраста на територији Браничевског округа у 2022. години најучесталије су биле Болести система за дисање и то Акутно запаљење ждрела и крајника и Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације. Забрињава чињеница што је одређен број предшколске и школске деце посматраног округа био у 2022. години, лечен без јасно постављене дијагнозе (високо 2. место заузимају Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази). Систематским прегледима школске деце и омладине утврђен је велики број деформитета стопала, лоше телесне ухрањености и лошег телесног држања.

12. Код одраслог становништва у оквиру служби опште медицине и медицине рада, у 2022. години, водеће групе болести биле су: Болести система за дисање, Covid 19, Болести система крвотока и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива. Најчешће регистроване дијагнозе у службама опште медицине и медицине рада посматраног округа биле су: Covid-19, акутно запаљење ждрела и акутно запаљење крајника, висок крвни притисак и друга обољења леђа.

13. У служби здравствене заштите жена, домовна здравља Браничевског округа, у 2022. години, најучесталије су биле Болести мокраћно-полног система и то недефинисана запаљења органа мале карлице, запаљење грлића материце и болести дојке.

14. Најчешће дијагнозе у стоматолошкој здравственој заштити Браничевског округа у 2022. години, као и претходних година, биле су: болести пулпе и ткива око врха зуба, зубни каријес као највећи проблем свих добних група, и недефинисане болести зуба и потпорног ткива.

15. У 2022. години на територији Браничевског округа планирани обим спроведене имунизације према Календару обавезне имунизације против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, великог кашља, морбила, рубеле, паротитиса, Хепатитиса Б, обољења изазваних *Haemophilus influenzae* и обољења изазваних стрептококусом пнеумоније) реализован је у нешто мањем обиму у односу на план. Слабији обухват деце вакцинацијом у општинама Браничевског округа је резултат, поред већ познатих разлога (миграција становништва, неодржавање деце из маргиналних популација, нередовно одржавање на више позива у систему континуиране вакцинације, одлагање вакцинације више месеци „док дете прохода и проговори”, као и неколико случајева где су родитељи одбили да вакцинишу дете), лошије доступности педијатријских служби током пандемије Ковид-19, али и резултат „инфодемичке” и повећаног противљења вакцинама у јавности.

16. Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи, над којима јавна комунална предузећа нису преузела надлежност, се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

VII ПРЕДЛОГ МЕРА

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа омогућила нам је да препознамо неке од проблема везаних за здравље и да дефинишемо основне закључке на основу којих можемо дати предлоге у циљу њиховог решавања и самим тим унапређењу здравља становништва посматраног округа.

Будући да нам становништво припада старој популацији и да је стопа наталитета ниска а општег морталитета висока, као и да је стопа природног прираштаја са негативним вредностима у свим општинама, крајње је време да се нешто конкретно предузме на нивоу сваке локалне заједнице. У циљу лакше одлуке за рађање и самим тим повећање наталитета потребно је материјално подржати и охрабрити све младе људе да такве одлуке доносе без страха за своју будућност.

На нивоу сваке локалне заједнице неопходно је створити „околину која води здрављу”, односно покренути све оне факторе који воде до здравља и где је здрав избор доступан и једноставан. Један од тих фактора јесте и васпитање за здравље, односно повећање нивоа знања о здрављу код сваког појединца као предуслов за преузимање одговорности за сопствено здравље и здравље својих најближих. Неопходно је обезбедити кадар за оптимални рад служби и јачање капацитета здравствених установа како на примарном тако и секундарном нивоу здравствене заштите, јачање мултисекторске сарадње и партнерства, континуирано информисање становништва и промоција здравих стилова живота. Оптимизација болничког сектора применом конкретних мера, пре свега побољшање искоришћености и повећање ефикасности рада стационарних установа, обезбеђивањем одрживе поделе рада међу здравственим установама, што значи да се највећи део, око 80% здравствених потреба и захтева за здравственом заштитом задовољи на примарном нивоу а осталих 20% потреба и захтева на секундарном, односно на терцијарном нивоу здравствене заштите.

Корекцијом дефинисаних проблема као и поштовање спровођења Правилника о показатељима квалитета здравствене заштите у свим здравственим установама

очекујемо побољшање здравствене заштите целокупног становништва, смањење оболевања и умирања од превентабилних болести као и унапређење квалитета живота сваког појединца и економски просперитет нашег друштва у целини.

др Цвија Стојановић
Специјалиста социјалне медицине

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић
Центар за промоцију здравља
анализу, планирање,
организацију здравствене заштите,
информатику и биостатистику у здравству

В.Д. ДИРЕКТОР
Завода за јавно здравље
Пожаревац
др Ана Јовановић